

LLUC

MARÇ-ABRIL 1987

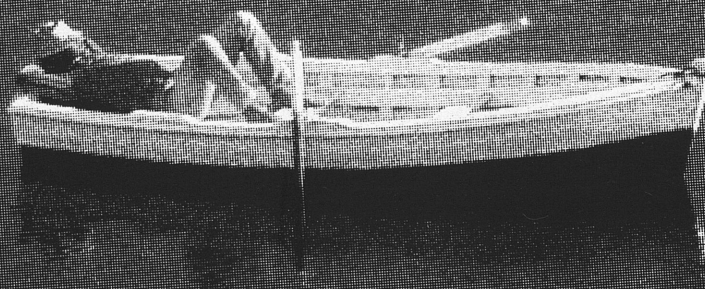
NÚM. 737

225 PTS.

UNA UNIVERSITAT PER AL NOSTRE POBLE

I demà què?

Esta es la pregunta que todos debemos contestar en un momento u otro

Porque la fuerza y los recursos de los años jóvenes van pasando y llega el momento en que la persona ha de tener preparado un fondo propio que le haga posible esperar con tranquilidad los años que suceden a la jubilación.

Para que usted pueda contestar de la mejor manera a esta pregunta, BANCA MARCH ha preparado su Plan de Jubilación. Un plan que puede significar mucho en su futuro.

UN EJEMPLO:
Si Vd. destina al PLA "Sa BANCA" DE JUBILACION 10.000 ptas. cada mes, y supuesto que se obtenga una rentabilidad media efectiva del 11%.

Al cabo de:	Alcanzaria un capital de: (*)	Y solo habria ingresado
5 años	918.200 ptas.	600.000 ptas.
10 años	2.465.420 ptas.	1.200.000 ptas.
15 años	5.072.590 ptas.	1.800.000 ptas.
20 años	9.465.810 ptas.	2.400.000 ptas.
25 años	16.868.640 ptas.	3.000.000 ptas.
30 años	29.342.840 ptas.	3.600.000 ptas.

(*) Supuesta la reinversión con las deducciones fiscales máximas.

T'esperam

Si desea recibir más información sin compromiso, llámenos al tel. 46 06 50 o envíenos
compulsivamente su PLA "Sa BANCA" DE JUBILACION a su medida o llámenos este
cupón cumplimentado a BANCA MARCH Avda. Alejandro Rosello n.º 8.
Nombre: _____ Telf: _____ Apellidos: _____
Población: _____ Domicilio: _____
C.Postal: _____

LLUC

Revista bimestral
ANY LXVII

Direcció:

PP. Missioners dels Sagrats Cors
Monestir de la Real
07010 Ciutat de Mallorca

Informació i correspondència:

Apartat de correus 619
07080 Palma de Mallorca
Telèfon 25 04 95

Director:

Bartomeu Suau Tugores

Conseller Delegat:

Ramon Ballester i Vives

Cap de Redacció:

Pere J. Llabrés i Martorell

Consell de Redacció:

Miquel Gayà i Sitjar
Gabriel Janer Manila
Maria de la Pau Janer Mulet
Joan Mas i Vives
Leonard Muntaner i Mariano

Administrador:

Gaspar Alemany i Ramis

Subscripció: 1.300 ptes. anuals
Estranger: 1.500 ptes. anuals
Preu de l'exemplar: 225 ptes.

Els articles publicats en aquesta revista expressen únicament l'opinió dels seus autors.

Fotocomposició i impressió:

Taller Gràfic Ramon
Jaume Balmes, 43
Tel. 25 44 32
07004 Palma de Mallorca

Dipòsit legal: P.M. 276-1958
I.S.S.N. 0211-092 X

sumari

Pàg.

- 2 El present número és encapçalat per un **dossier** sobre la Universitat de les Illes Balears. L'**EDITORIAL** ençata el tema: **Una Universitat per a la nostra cultura i realitat nacional.**
- 3 El qui va ser promotor capdavanter i primer Rector de la nostra primera Institució docent, Antoni Roig i Muntaner, fa repàs a **Quinze anys d'Universitat.**
- 5 **La UIB, aquell mite dels setanta.** Escriu Romà Piña Homs, coneixedor de l'antiga i moderna història de la nostra Universitat, de la qual és també professor.
- 6 No hi podia faltar, en aquest **dossier**, una **entrevista** amb l'actual Rector, recentment reelegit, **Nadal Batle.** Miquel Cardell i Climent Picornell li han fet preguntes sobre plans i projectes, visions personals i institucionals, a aquest professor de matemàtiques que tant ha influït en les passes més recents de la UIB.
- 13 Camilo J. Cela Conde ens presenta un article ben suggestiu sobre un tema polèmic: **Sobre el compromís de la reforma universitària: ciències contra humanitats.**
- 15 Jaume Oliver i Jaume, professor de l'Escola Normal, ens parla de les vicissituds, entrebancs i perspectives desitjables de **L'Escola Universitària de Professorat.**
- 17 Un llicenciat de fresc, que durant els seus cursos universitaris, va participar de valent en la posta en marxa de moltes activitats i realitats institucionals, Jacint Salleras escriu: **Una Universitat per a les Illes Balears.**
- 19 Una estudiant de la UIB ens ha escrit un article sobre la **Història d'un projecte de normalització lingüística** a la dita Universitat.
- 21 Joan Mas i Vives ens ofereix un assaig ben interessant per a la història de la literatura nostra: **Els primers poemes romàntics escrits en català a Mallorca.** Es tracta de poesies de Tomàs Aguiló.
- 25 **L'ESGLÉSIA NOSTRA** en aquest temps de Pasqua ens parla de **vida.** Primerament de dos documents de Roma, que han suscitat interès pertot arreu, de signe diferent. Són dues declaracions d'instàncies curials. Un sobre el **deute internacional:** un crit a favor de la vida humana digna dels pobles del tercer món; l'altre és la declaració sobre els problemes actuals que planteja la **bioètica.** Dels dos ens en parla Bartomeu Bennàssar, professor de Teologia Moral.
- 27 Un professor de Sagrada Escripura, Teodor Suau, ens presenta una reflexió sobre la vida: Déu és Déu de vius i no de morts.
- 29 **Lluc per Mallorca.** Crònica del Santuari per Gaspar Alemany.
- 30 **El Planetari Viatger:** una mostra, un experiment d'alt contingut i incidència didàctics que s'ofereix dins el programa de **«la Caixa» a les escoles.**
- 32 Una correcció a introduir en el poema de Jorge de Lima **Aqueixa Negra Fuló,** publicat al número anterior de **Lluc**, p. 26.

editorial

Una Universitat per a la nostra cultura i realitat nacional

El fet que dediquem avui aquest número gairebé monogràfic a la nostra Universitat, té per damunt de qualsevol altra pretensió la de recordar a tothom el paper, l'importantíssim paper que ha d'assolir aquesta institució de cara a la normalització a molts nivells del nostre País. La Universitat de les Illes Balears entrà en funcionament com a organisme autònom fa només vuit anys, durant el curs 1978-79. Amb anterioritat a aquesta data i d'ençà del curs 1967-68 els estudis universitaris existents a Mallorca depenien exclusivament de les Universitats Central i Autònoma de Barcelona. En conseqüència podem dir que es tracta d'una Universitat de recent creació i a més a més petita, amb tots els inconvenients i avantatges que una i altra cosa impliquen. L'esforç dels distints col·lectius durant aquests anys passats, ha estat força important encaminada sempre a realitzar la transformació i consolidació de la nova estructura universitària. En aquest sentit, l'any 1985 foren aprovats els Estatuts propis d'acord amb la nova «Ley de Reforma Universitaria» (LRU) i a partir d'aquí han vist la llum els nous Departaments —catorze en total—, Consells de Departament i el Consell Social. A un altre nivell podem afirmar que s'han duit a terme avanços considerables tant pel que fa a la infraestructura, amb la paulatina consolidació del campus universitari, com a nivells de la creació de nous estudis, conseqüència de la demanda

del mercat com passa amb els cursos d'informàtica.

En un futur immediat, l'Escola Universitària de Ciències empresarials també veurà ampliat els seus estudis amb la creació del segon cicle.

El canvi, no obstant, per aconseguir una consolidació definitiva encara és llarg. Manca, entre altres coses, la construcció d'un edifici que ha d'acollir la Facultat de Dret i l'Escola Universitària de Professors d'EGB, així com resoldre d'una manera definitiva la problemàtica de l'estabilitat del professorat. L'actual curs hem assistit no tan sols a les protestes d'un professorat al qual el Ministeri va prometre places que ara no ha pogut donar, com a les d'uns estudiants que vénen reclamant major participació en els plans d'estudis. En benefici de tothom esperam que aquests enfrontaments amb la Reforma Universitària sigui quelcom conjuntural i que sense trencaments seriosos es pugui gaudir d'una vertadera autonomia universitària. Ja hem parlat a l'inici del paper d'una Universitat que sàpiga sortir al carrer, potenciar el contacte amb la societat i col·laborar eficaçment amb l'empresa pública i privada. Una Universitat a més a més que sigui la Universitat de les Illes Balears i no qualsevol altra, capaç d'impulsar la pròpia cultura i reflectir en definitiva la nostra realitat nacional.

DOSSIER:
LA NOSTRA
UNIVERSITAT

Quinze anys d'Universitat

per Antoni Roig Muntaner

D'aquí a pocs mesos es compliran quinze anys de la creació formal de les Facultats de Ciències i de Filosofia i Lletres de la nostra Universitat, depenents de les de Barcelona. L'activitat universitària a Palma, no gensmenys, s'havia iniciat abans de manera una mica informal, a través d'una Secció delegada de Filosofia i Lletres (figura jurídica, per cert, inexistent dins el marc administratiu d'aleshores) i de la simple activitat fàctica en el cas de Ciències; i la secció delegada de Dret no arribaria a tenir un reconeixement formal fins a la creació de la pròpia Universitat. Foren temps d'una enorme ambigüïtat institucional i jurídica, en què mai se sabia si el que es feia era no ja lícit sinó —cosa més important— ni tan sols si comptava amb la mínima seguretat de futur i de viabilitat que, en un Estat de dret, dona el simple reconeixement institucional. Quan sorgiren, com de fet sorgiren, problemes en aquest sentit (recordau, per exemple, el reconeixement i continuïtat d'algunes seccions de la Facultat de Filosofia i Lletres o la creació de la de Biològiques a la de Ciències) se solien resoldre amb la visita del personatge de torn, el Ministre, Subsecretari o Director General, que «prometia» de paraula —és clar— la solució: solucions atípiques i una mica arbitràries que després més o menys es duïen a terme, sobretot per l'actitud enormement positiva dels encarregats de fer-ho, els rectors de les Universitats de Barcelona.

Era un voluntarisme pur, i si fou possible la restauració de la Universitat es degué al punt de referència que sempre es tingué clar: el recolzament popular, que no faltà mai. De tal forma que les institucions i les autoritats d'aleshores s'esbraonaren fins que ho aconseguiren. És clar que el procés va ser molt complex perquè la desfilada de Ministres, Subsecretaris i Governadors Civils als anys setanta no parava i era la voluntat llur, sovint inexistent i àdhuc contrària per raons ben poc acadèmiques, de què depenia que continuàs endavant la Universitat per la dreuera envitricollada de la indefini-

Taula rodona sobre la Universitat Balear (5-2-1977)

ció i l'ambigüïtat. Tots tinguérem la satisfacció de veure la creació definitiva de la nostra institució per les Corts democràtiques.

Passats aquests anys, institucionalitzada ja aquella realitat sempre viva, un pot començar a girar la vista

cap enrera, i encara que la consolidació i enrobustiment d'una Universitat és tasca de dècades, per no dir segles, ja comença a ser possible fer-se algunes preguntes. La Universitat, ha complert els seus fins? Ha curullat els anhels i il·lusions que tothom hi va posar?

Un dels seus fins, el més obvi i immediat, sí evidentment: els nostres joves poden estudiar aquí (almenys algunes carreres) i obtenir un títol professional sense necessitat d'anar-se'n a la península. Certament això té una importància extraordinària, puix d'una altra manera la Universitat estaria pràcticament oberta, com abans, únicament o gairebé exclusivament a les classes acomodades. A mi me sembla que la renovació democràtica i social en profunditat que aquest país ha iniciat —però que no ha completat encara— passa necessàriament per l'educació: educació a tots els nivells i oberta a tothom. Oberta per la via de fet i no tan sols de dret. Amb possibilitats reals i no purament teòriques. Hi ha pocs instruments, a termini llarg o mitjà, per arribar a aquest objectiu que, ho repetesc, per a mi és el més important: a un país d'analfabets difícilment podrà funcionar en plenitud la democràcia, ni la justícia social, ni aquell poble podrà trobar les seves senyes d'identitat.

Però darrera aquesta qüestió, en sorgeixen d'altres. La nostra Universitat ¿podrà competir en qualitat amb altres de fora, ben conegudes, i amb una tradició i trajectòria notables? Perquè no basta ensenyar quelcom i donar un títol: cal que ambdues coses tinguin un contingut que vagi d'acord amb el temps i les realitats i exigències de la nostra societat. No hi pot haver Universitat sense una recerca honrada, persistent i activa d'aquella. Perquè aquí pot haver-hi un perill greu i un parany: baixar la guàrdia, caure en el conformisme i acceptar, conscientment o no, la rutina, el model d'una Universitat burocratitzada, funcionaritzada, que dona classes i expedeix certificats i títols d'una manera no gaire diferent de com un funcionari de correus posa el mata-segells a una carta. Una estafeta a cada barri i una Universitat a cada capital de província no sembla, dit d'aquesta forma, una idea molt engrescadora ni mobilitzadora ni tans sols atraient des del punt de vista intel·lectual. Perquè aquest model de mediocritat institucionalitzada, de burocràcia omnipervasiva, i al cap i a la fi de retorns econòmics fàcils i a curt termini —i em preocupa força el temor fonamentat que la recent reforma universitària no vagi per aquest camí— duu amb si mateix endemés alguns inconvenients greus: primer, que el nombre de carreres que es podran estudiar aquí serà sempre ben limitat, puix amb aquests criteris difícilment es podran plantejar inversions «no rendibles»; segonament, que la selecció d'alumnat i de professorat, bàsicament locals, no serà tan rigorosa com caldria desitjar; en tercer lloc, que davall-davall es torni a instaurar de bell nou una selecció socialment injusta, car els qui no ho puguin fer sempre podran sortir fora a cercar millors universitats i opcions més satisfactòries.

Cal cercar la solució a través d'altres plantejaments. Mantenc fermament que la Universitat no és una institució per donar (o rebre) classes. Almenys ni principalment. És més propòs que es comenci a pensar

a suprimir gradualment els títols *professionals*: aquesta responsabilitat no ha de caure sobre les espatlles de la Universitat, ja que és una invitació, per tal com els títols tenen quelcom de patent de cors i de privilegi gratuït per a la lluita permanent d'interessos inconfessables, i per al gremialisme. Per contra, la finalitat més important és la creativitat, la capacitat de generar idees, la capacitat d'aportar i no de repetir. Creativitat que es reflexarà en molts d'aspectes, com és ara la investigació, que no és l'únic. Moltes altres tasques s'obren, inclosa la creació artística, el servei a la comunitat, la labor professional i, eminentment i en un sentit molt general, el fet cultural. Això és una crida d'atenció als qui financen la Universitat, avui el Ministeri d'Educació i Ciència, demà la Comunitat Autònoma: costa immensament més crear que repetir, que ensenyar. Però en canvi, aquesta Universitat creativa no té res a veure amb la rutina ni amb la mediocritat ni amb el nombre petit o gran dels alumnes. Està oberta als nostres propis fets culturals i no solament a ells, està oberta, sobretot, a una vocació de renovació intel·lectual, de curiositat sense límits. I està preocupada per allò mateix que ocupa i preocupa les universitats europees, amb les quals ben aviat haurem de competir. Una Universitat capaç d'aportar qualche cosa nova a la societat, de llegar als qui ens vindran darrera un cabal distint al rebut. ¿Pot dubtar qualcú que aquesta Universitat és la que dona l'ensenyança de major qualitat?

ANTONI ROIG MUNTANER

Edicions

Disseny gràfic

Publicitat impresa

Fotocomposició

Tipografia / Offset

taller gràfic
RAMON

JAUME BALMES, 39 - TEL. 25 44 32 - 07004 PALMA DE MALLORCA

La UIB aquell mite dels setanta

per Romà Piña Homs

Quan avui contemplam aquesta Universitat nostra, dels darrers anys dels vuitanta, podem sentir el dolor dels seus múltiples problemes: els genèrics de la institució com a tal i els específics del seu arrelament entre nosaltres, sense oblidar la satisfacció pels èxits assolits. Però el vertader relleu de la nostra Universitat avui difícilment el copsarem sense girar la vista enrera.

Si ho feim descobrirem que les coses han anat tan de pressa en aquest àmbit que el que avui són problemes de creixement, ahir, amb prou feines fa deu anys, eren problemes d'existència.

Sempre recordaré aquell matí de 1973 que, quan acabava d'arribar un Director General d'Universitats, hom el convidà a pujar a un llagut per sortir a pescar. Aquells sensacionals activistes per al bé de la nostra futura Universitat que eren Gabriel Tous i Antoni Roig havien tingut coneixement de l'entusiasme que sentia per la pesca aquell aleshores totpoderós Director General, i tots decidits li prepararen amb tot detall una pescada. I el que són les coses. Aquell dia la futura UIB va estar a punt d'enfonsar-se irremissiblement, igual que la barca amb Director General inclòs. I és que els nostres managers no havien comptat amb l'entusiasme sobtat de tants politiquets locals per la pesca, que ompliren la barca fins al capdamunt. Com tampoc no havien comptat amb el mal temps que s'aixecaria. I menys encara amb la necessitat d'una informació degudament contrastada de les afeccions del Director General, necessitat que es va posar en evidència quan poques hores després, tremendament marejat, demanava: «Qui us ho va dir, que m'agradava la pesca?»

Ja fa anys, en un article meu publicat amb el títol «La Universidad Balear, ¿bajo qué banderas?», em demanava qui se'n sortiria amb la seva en l'accidentat procés de la seva creació. Al final fou un ministre d'Educació que es deia Iñigo Cavero, que inclouria el fet del seu reconeixement oficial entre les seves bases electorals com a futur diputat d'UCD per les Illes.

La realitat de la seva gestió, malgrat tot, havia constituït un procés bastant complex. La gènesi pot ser qualsevol cosa menys allò que es diu un part sense dolor. La intel·lectualitat mallorquina, aliena al Règim, romanía fidel a l'esperit de l'avantprojecte d'Estatut de les Illes de 1931, que rebutjava radicalment la conveniència d'una Universitat entre nosaltres. Els homes del «Moviment» es mostraven recelosos d'una inevitable massa estudiantil a la nostra ciutat, que en podria pertorbar, com així fou, la calma paradisiaca. I els tec-

Estudi General Lull·lià, seu de l'antiga Universitat i embrió de la nova

nòcrates del desenvolupisme, amb més consciència que no es pot negar l'evidència, confiaven d'incloure la nostra Universitat en el darrer Pla de Desenvolupament, no sense friccions entre ells mateixos, ja que alguns eren fermes partidaris de resoldre prioritàriament les necessitats de les illes en les ensenyances primària i professional.

Escapa als límits d'aquest article l'exposició del joc d'estira-i-afluixes que es produí, la lluita d'interessos, d'idealismes i de mesquins càlculs, com el que impedi els estudis de Medicina; però avui, quan veiem les improvisades assemblees de professors i alumnes pontificant sobre la nostra Universitat, comptant moltes vegades amb escassíssima informació, bé val la pena de recordar tot l'esforç realitzat durant aquests darrers anys i fer un crit d'alerta a la racionalitat.

Entrevista a Nadal Batle i Nicolau

Rector de la Universitat de les Illes Balears

per Miquel Cardell
i Climent Picornell

Nadal Batle Nicolau, nat a Felanitx fa 42 anys, casat, amb dos fills, Doctor en Ciències Exactes, Rector just ara reelegit de la Universitat de les Illes Balears.

Cabells i barba grisos, passats pel barber pocs minuts abans, ens rep al seu despatx, una sala doble, ampla sense fer llarg, on no hi falten els tres escalonets de fusta marcant espais, la llarga taula de juntes, dos terminals d'ordinador en funcionament, un telèfon incansable i, a les parets, quadres on creim reconèixer l'estil d'alguns pintors mallorquins.

Li demanam, per començar, quins camins l'han menat fins al rectorat de la UIB.

—Era Director de l'Escola d'Arquitectura de València i feia alguna cosa de Matemàtiques, fins que, el 82, torn a Mallorca per concurs de trasllat. En un termini breu es convocaren eleccions a Rector, i vaig tenir la impressió que aquesta Universitat necessitava un cert tipus de moviment a tres i quatre nivells distints, com és ara la necessitat de nacionalitzar-la, de donar-li un impuls important de cap a fora i d'amillarar-ne els serveis estructurals i la capacitat de recerca. No estava convençut d'esser l'home indicat per fer-ho; però tenia una certa experiència que volia posar al servei del meu poble.

—Com es fa això que vostè considera necessari?

—Es tracta de plans separats, però convergents. Per exemple, hi havia un problema de normalització clar, que, en aprovar el nostre estatut va quedar reflectit, i pens que hem avançat bastant.

Un altre punt important és que aquesta Universitat es preocupi de les coses que pertanyen a la nostra comunitat, de potenciar departaments que es fixin al nostre entorn concret, i ja en tenim que ho fan.

També es tracta d'avançar cap a l'autonomia real de la Universitat, si és autònoma respondrà més als interessos de la societat il·lenca.

NO ESTAVA CONVENÇUT D'ESSER L'HOME INDICAT PER FER DE RECTOR; PERÒ TENIA UNA CERTA EXPERIÈNCIA QUE VOLIA POSAR AL SERVEI DEL MEU POBLE.

—En parlar d'impulsar la Universitat cap a fora, es pot entendre en relació a l'entorn social o a la comunitat científica.

—Aquests dos camins no són distints, però tampoc coincidents.

Pel que fa al llançament cap a la societat, aquí no hi ha tradició, i això ho fa difícil; però hem aconseguit augmentar de protagonisme.

Per exemple: ja venem productes a les indústries d'aquestes illes, tenim contractes amb empreses comercials i hoteleres, tenim en marxa l'elaboració del «llibre blanc sobre el turisme a les Illes», o la tasca sobre el «Pla territorial de la Serra de Tramuntana»; la mateixa enquesta sociolingüística és una cosa que ha tengut un cert ressò...

Són coses a tall d'anècdota, però és d'aquest punt de vista que hem d'avançar. Volem, per exemple, que els nostres laboratoris d'anàlisi i assaigs siguin homologats, i per tant siguin els laboratoris de la Comunitat Autònoma; que la biblioteca que arribarem a tenir sigui la de la Comunitat Autònoma; que els ser-

veis informàtics que tenim siguin els de la Comunitat Autònoma...

És una cosa a 10 anys vista, no d'acció immediata.

—El tercer objectiu era millorar els serveis d'infraestructura...

—El Campus és un tema ja clos, que significa una gran inversió. Volria fer una reflexió en aquest sentit: La nostra Comunitat Autònoma té la renda per càpita més alta de l'Estat, però el nivell de vida més baix. La manera de minvar aquesta expoliació és aconseguir inversions públiques. I una de les coses que té capacitat d'inversió aquí és la Universitat.

Si feim un Campus aconseguim invertir en sis o set anys deu mil milions de pessetes, que està bé, però no és tant, i això significa un cost de manteniment que també significa una inversió pública important.

Amb tot augmentam la capacitat de reacció econòmica de les Illes, el nivell de coneixements, de cultura, i per tant la capacitat de definir la pròpia situació, i també de crear un focus d'atracció al mediterrani sobre certes àrees del coneixement que poden esser rellevants.

Tenc ben clar que una universitat que no aconsegueixi estructura, espai, equipament científic i bibliogràfic no existeix, és un paper banyat.

—Es viable una Universitat com la nostra?

—El contrari és el que es pot dir

DOSSIER: LA NOSTRA UNIVERSITAT

TENC BEN CLAR QUE UNA UNIVERSITAT QUE NO ACONSEGUEIXI ESTRUCTURA, ESPAI, EQUIPAMENT CIENTÍFIC I BIBLIOGRÀFIC NO EXISTEIX, ÉS PAPER BANYAT.

des d'un esperit centralista, d'una mania de grans infraestructures faraòniques. Pensau que Cambridge té quatre o cinc mil estudiants i produeix més ciència, més premis Nòbel, més articles i bons professionals que totes les Universitats espanyoles. És un problema de presupost i de fer-lo profitós.

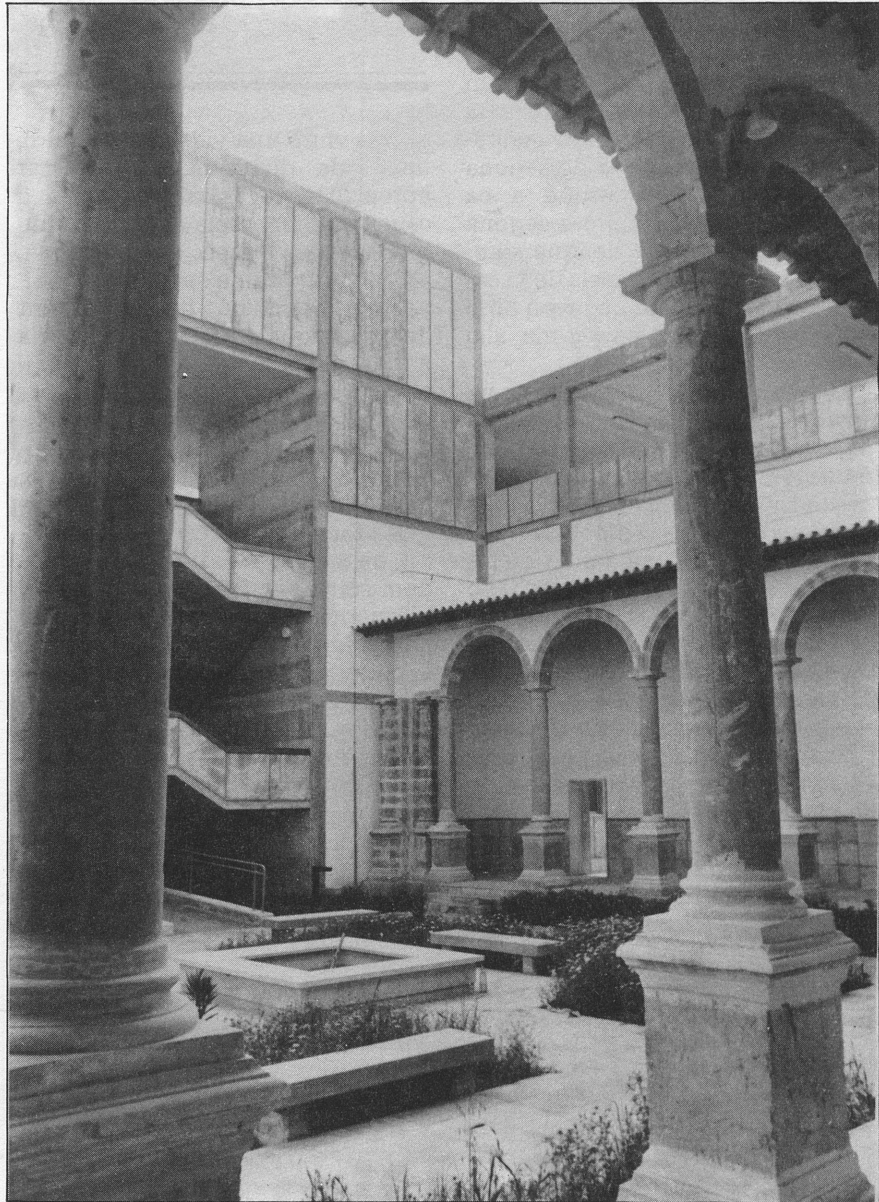
Crec que ens passa igual. Les Universitats no sols són per donar un producte empresarial, sinó per contribuir al desenvolupament econòmic i cultural harmònic de l'entorn on viuen. I des d'aquest punt de vista, que n'hi hagi una aquí és molt necessari; però no sols és això: si som capaços d'obtenir rendibilitat del nostre producte, serà possible tenir una Universitat i que funcioni bé.

El que no podem pensar és que les Universitats són un lloc per donar feina a la gent que no en té, per no fer res o per plantejar reivindicacions que allà on s'han de plantejar és als sindicats. A la Universitat la gent hi ha de fer feina, l'ha de sentir com seva. Aleshores podrem tenir infraestructura i contactes i relacions amb l'exterior. De fet en tenim amb universitats angleses, franceses i amb algunes americanes.

I no oblidem que la nostra Universitat és la segona en el ranking de ciència de l'Estat Espanyol, que són uns barems que es fan segons unes relacions entre articles publicats a revistes homologades i nombre de professors i això...

—Com s'imagina un projecte acabat d'Universitat?

—Des d'un punt de vista infraestructural, a un lloc on no ens passi el que ens passa ara, que, per exemple, la Comunitat Autònoma

demana un servei i no li podem donar per manca d'espai; amb uns serveis informàtics que encara no tenim; i un campus amb serveis socials importants, instal·lacions esportives, i prou equipament per dur endavant les tasques de recerca i docència que la Universitat ha de fer.

En segon lloc, una Universitat suficientment dotada de personal docent i no docent. I, en tercer lloc,

una Universitat on puguem tenir la oferta educativa que aquesta societat demana. Hem de tenir estudis de turisme, d'econòmiques, d'enginyeria tècnica agrícola, de microinformàtica i microelectrònica, estudis de qüestions alimentàries, l'escola d'infermeria hauria d'esser nostra... i dic aquestes perquè aprofitariem la infraestructura de professors que ja tenim. En definitiva, si tenguéssim una oferta educativa

adequada, tendríem més estudiants i més qualitat.

—*Vostè ha manifestat molt clarament la seva opció nacionalista. D'on neix aquesta opció?*

—Vaig néixer a Felanitx el 45, i quan era petit la postguerra no era tan llunyana, i hi havia gent que duia la camisa blava —més d'un que ara fa de polític la duia ell o la duia son pare—. Prest me'n vaig tèmer que era un ciutadà de segona categoria; primera perquè a ca meva no teníem un duro, i segona perquè parlava una llengua diferent de la que parlaven els de la camisa blava. A mi em pegaven amb una estaca per ensenyar-me allò d'una cadira: «una silla»...

Jo no entenia massa bé què passava. Hi havia un feixista que ens feia cantar el «Cara al sol» i aquestes coses. N'hi havia una que parlava del «puerto de Pajares que está en la montaña», i em sorprenia molt, pensava «quina gent, que tenen un port a una muntanya»... i no entenia res, i em feien sentir de tercera categoria, ja que, dissortadament no era negre o d'un altre color, i, clar, quan els convenia em feien passar per un dels seus, i quan no els convenia, no. I això és molt fort.

La meva primera reacció va esser simplement de ca apallissat. Després, això es racionalitza (afortunadament vaig passar per Barcelona, una escola important per tots els que hi passàrem) i te n'adones que

EL NOM DE LES COSES, EL PAISATGE, HAN QUEDAT TAN IMBRICATS DINS MI QUE QUAN ELS VEIG, EM SENT DIFERENT.

si vols viure una vida que t'agradi, una vida divertida, has d'estar aprop de les teves coses. Fins i tot a causa de la mateixa estructura lingüística del mateix cervell humà, allò que la paraula és font de coneixement, per mi una figa és diferent de «un higo» i una fava de «una haba»... El nom de les coses, el paisatge, han quedat tan imbricats dins mi que quan ho veig, em sent diferent, i em costa molt que em facin canviar de vida, al cap i a la fi, qui renega de lo seu, renega debades... Ens volen fer canviar d'identitat, de tal manera que els qui hi perdem som nosaltres, perquè els qui hi guanyen són ells. Mirau, he fet l'experiment d'anar seguint el fil de la paraula «coordinar» als diccionaris. Als espanyols, acaba que surt *imposar, determinar*; als catalans el resultat es *posar d'acord, pactar*... això és la qüestió que fa que em senti nacionalista: perquè m'agrada.

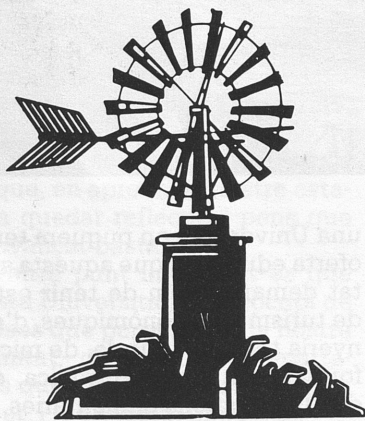
—*S'ha referit al pas per Barcelona com escola. Els illencs que allà hem descobert l'orgull de ser allò que*

som, som molts. Fins on es pot trobar aquest orgull, aquí?

—Aquí, grata-hi! Crec que hi ha molta gent que ha perdut l'orgull. Ha passat una cosa molt peculiar, el mallorquí, no sé per quines estranyes cinc-centes, ha desenvolupat un sentiment d'autoodi, d'auto-menyspreu. Una generació de mallorquins i baleàrics es pensen que se salvaran canviant-se la pell, canvien de conducta, i sovint per poca cosa; però la pell no es canvia, i el maquillatge fuig en rentar-se i ets el que ets; després descobreixen que això no és rendable, però és massa tard, a força d'identificar-se amb els altres, ara són dels altres i han de fotre els seus. Crec que és un dels problemes.

Aleshores, com que aquesta gent està associada als terratinents, a la gent que ha figurat i ha tengut els privilegis per molts de motius, resulta que els altres se senten molt fotuts i molt poca cosa, perquè els que són-collonuts-i-guapos-i-mengen-millor-i-van-més-en-cotxe són d'una altra forma.

En segon lloc, estic convençut que si es fes una estadística de la gent que ocupa llocs de privilegi, les capes socials altes amb doblers i prestigi, estic convençut que només hi ha un 10 % d'originaris d'aquesta terra. I, a més a més, només parlen català la meitat. Això és alarmant, els mallorquins, sense adonar-se'n, són la gent més maltrac-

Diario de Mallorca

un diari

per a tots els mallorquins

LLUC li agraeix la facilitació de les il·lustracions

DOSSIER: LA NOSTRA UNIVERSITAT

**UNA GENERACIÓ DE MALLORQUINS
ES PENSEN QUE SE SALVARAN
CANVIANT-SE LA PELL, CANVIEN
DE CONDUCTA I SOVINT PER BEN
POCA COSA.**

tada i miserable del món. Mai m'hagués pensat que a l'Hospital de Nit hi hagués tanta gent miserable d'aquesta terra.

Resulta que els qui controlen són forasters i els qui ho passen malament són mallorquins. Com que la gent veu això, posa en marxa processos d'autoodi, diu «nosaltres som els desgraciats» enlloc de dir «lluitarem per a ésser el que som».

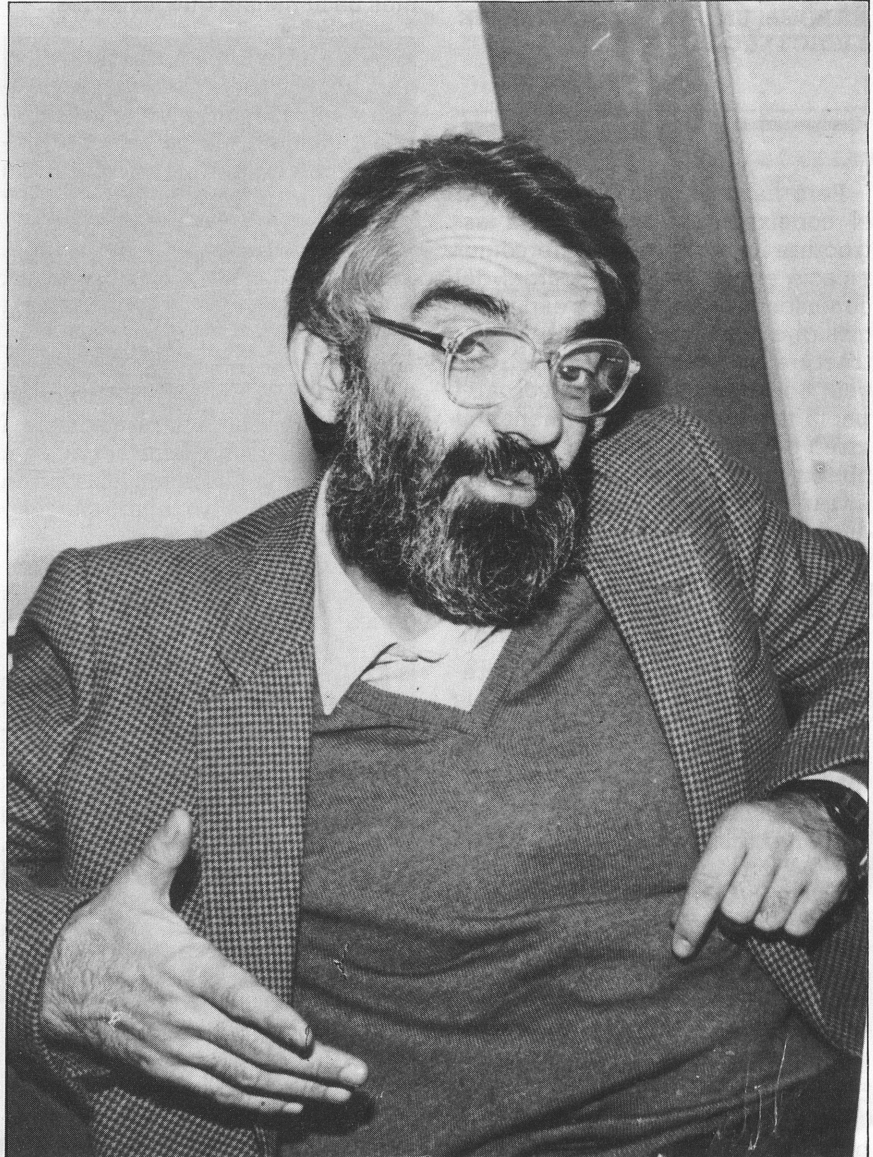
Pens que la Universitat ha de fer feina per retornar una mica l'orgull. Si la gent normal veu que la gent amb un tipus de coneixements i d'estatus vol ser qui és, això li pot retornar la dignitat que els mallorquins hem enterrat davall les rajoles.

—Parlar de nacionalisme suposa parlar d'un projecte de nació. Del País Balear a dir-li molt senzillament Catalunya, posem el cas del nom, el ventall és ample. Quin és el seu projecte de nació?

—Jo crec que Catalunya és una nació molt gran, i per tant hem de fer la gran Catalunya. No he tengut por mai de dir-ho.

Jo ho vull tot, quan hom es partidari de la llibertat, ho és per tot, per exemple per separar-se d'una dona que no li agrada, i això crec que ho hem d'aplicar a tots els nivells. El divorci és una possibilitat de divorciar-se de tot a aquest món. perquè no podem fer que els esclavatges o les relacions no volgudes siguin perpètuas. Fins i tot els germans siamesos intenten que els separin. No sé perquè a altres situacions no ho podem fer així.

Creç que la solució és sempre, a cada passa, aconseguir més, i arribar al final a tot el que vulguem, una plena llibertat per a fer del nostre destí, de la nostra política el que en

vulguem. He dit repetidament que l'Autonomia, a un cert nivell, no sé si basta, i menys aquest Estatut, que és de rialles. No em basta que el meu país pugui administrar l'educació, suposat que tenguem competències, no interessa gestionar una educació que ens imposen des de fora, el que volem és un model educatiu propi, o de transports, o d'exèrcit —si en volem—, etc. Això només té un nom.

També creç que la meva nació té

una part continental i una insular, i... ja ho he dit tot!

—Sempre ens ha fet il·lusió jugar a una espècie de qüestionari Proust, sense arribar a tant; li proposam unes certes paraules i vostè ens diu que li suggereixen. Comencem per «matemàtiques».

—Les matemàtiques no són més que llenguatge; un tipus de coneixement estrictament verbal, distanciat de l'experiència, en el sentit que ho puguin dir els químics o els físics.

LES MATEMÀTIQUES M'HAN DONAT SOBRETOT UNA COSA QUE ÉS BONA, UN GRAN ESCEPTICISME LÚDIC I LÚCID.

Però han contribuït a organitzar el coneixement, donar-li una estructura i fer possible la intercomunicació entre diferents sectors del coneixement humà, entre experiències que hom troba i la mateixa estructura de funcionament del cervell. Són un coneixement verbal, i per tant no són un coneixement nou arran del món, però sí que ens permeten descriure com hem d'organitzar el coneixement i com hem de descriure el resultat dels nostres experiments; també ens donen una forma d'organitzar la futura recerca; per tant formen part important del descobriment humà.

En mi han contribuït també a tenir una idea de com analitzar els problemes, de quan hi ha una fal·làcia detectar-la, i m'han donat sobre tot una cosa que és bona, un gran escepticisme lúdic i lúcid.

—*Ciències socials.*

—Depèn de què hi entenguem. Tota ciència ben organitzada, racional, i amb base experimental contribueix al desenvolupament del coneixement.

—*Bilingüisme.*

—Distingesc entre unitat i pluralitat, però qualitativament no puc distingir un estadi intermig.

No som partidari del bilingüisme, ho som del plurilingüisme, en qualsevol cas. Sé que és impossible, per tant, l'acció és clara, però si la motivació del bilingüisme és que la nostra llengua pròpia no serveix per a una màxima comunicació, aleshores, tampoc serveix una altra llengua geogràficament pròxima. Si es necessita una *lingua franca*, ha d'esser evidentment l'anglès, per tant, jo, bilingüisme sí, però català i anglès.

El que no entenc és perquè hi ha d'haver intermediaris, tanmateix, darrera el bilingüisme sempre hi ha el monolingüisme de la llengua que té l'estatus polític superior. Quan hi

ha contraposició entre dues llengües, una sobre l'altra, i dues nacionalitats, una majoritària i una minoritària dins l'estat, la majoritària és més nacionalista que les altres.

—*Política.*

—És una manera necessària d'organitzar la societat, igual que els revisors són absolutament inútils perquè funcionin els trens, però imprescindible perquè hi pugin els passatgers.

—*Felanitx.*

—Pens que Salvador Dalí s'equivocà, el centre del món és a S'Arraval de Felanitx; bé, ara s'ha desplaçat una mica cap al Port.

...És un lloc que té uns records indestruïbles de mi mateix. Un lloc on hi ha hagut gent molt rara sempre, i els felanitxers ho feim servir com una mitologia. Els meus fills no han nat a Felanitx; però també són felanitxers.

—*Dona.*

—Som un gran afeccionat, a les dones; hi he dedicat moltes d'hores.

És una cosa que té un aspecte exterior molt agradable, bastant apetitós, generalment parlant. L'aspecte interior depèn de l'individu.

Normalment tenen una sobrecultura afegida que les distingeix bé dels homes; però així com diria que, pel que fa al seu aspecte exterior, el que m'interessa és el «col·lectiu dones», pel que fa a l'interior, hem

d'anar d'una en una, aleshores són més poques.

—*PSOE-OTAN.*

—Per què s'hi llogaren? No puc deixar d'esser pragmàtic: per què s'hi llogaren quan varen dir que no ho volien esser? O en aquest cas «qui té el cul llogat no seu on vol».

SI ÉS NECESSÀRIA UNA LINGUA FRANCA, HA D'ESSER EVIDENTMENT L'ANGLÈS. PER TANT, JO, BILINGÜISME SÍ, PERÒ CATALÀ I ANGLÈS.

Però hi ha una qüestió que nosaltres les nacions minoritàries hem d'aprendre i no tenir vergonya mai de dir-ho; és allò de «vendre, vendre en qualsevol llengua, i comprar en català», jo hi afegiria i «pagar» en català. Si adquirís més llibertat nacional, estaria disposat a pertànyer a qualsevol coalició.

Vull dir que això de l'OTAN és una qüestió de potències estrangeres i no m'hi vull aficar.

—*Europa.*

—Jo no som massa europeista, crec que així com hi hem entrat ens ha perjudicat. L'entrada a Europa ha estat dolenta comercialment per a les illes.

**SERVEI DE LLIBRES
ESTRANGERS
LLIBRES DELS PAÏSOS
CATALANS
JOGUINES I LLIBRES
INFANTILS**

Carrer d'en Rubí, 5
Telèfon 71 38 21
07002 PALMA

DOSSIER: LA NOSTRA UNIVERSITAT

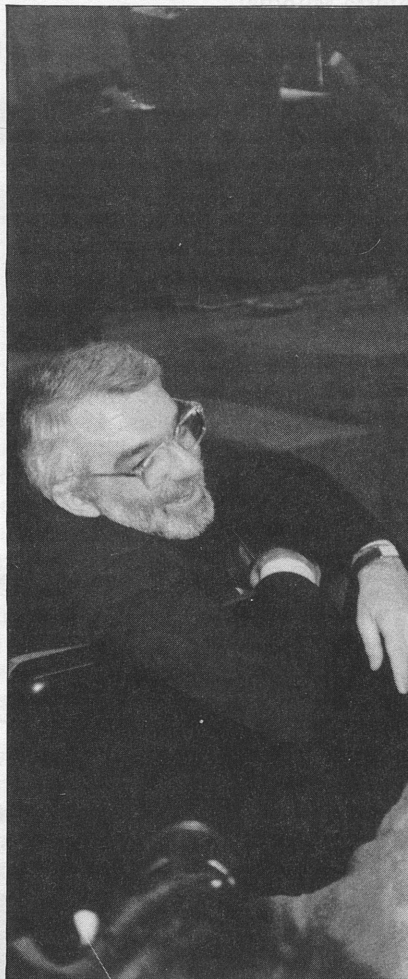

Seria molt llarg, però per exemple, els canaris no tenen IVA i nosaltres sí. L'IVA és una manera de posar barreres duaneres al turisme, que abans no en tenia.

—*Turisme.*

—Crec que és una cosa molt bona. El problema sempre és el mateix: si nosaltres poguéssim dissenyar la nostra política turística seria diferent; la gent no se n'adona (ni els ecologistes que corren per aquesta terra, que són bastant primitius i espanyolers) que el problema del turisme no és que sigui turisme i faci mal, és que no tenim els instruments per dissenyar la nostra política turística. Perquè el que està passant no és resultat dels mallorquins, sinó del disseny estatal de la partició del treball entre aquelles regions de la «Espanya, una, grande y libre». Què volien que féssim a Mallorca, quan la inversió era a Madrid? Aquesta és un terra molt pobra, tots nosaltres tenim parents que han hagut d'emigrar sense que aquí hi hagués un duro d'inversió.

El que jo voldria és que el turisme fos distint, que produís més riquesa. Mira què passa a Suïssa, que ara té producció industrial, però tampoc no és tan important. Perquè són els amos del seu propi destí, són ca-

LES DONES TENEN UNA SOBRECULTURA AFEGIDA QUE LES DISTINGEIX BÉ DELS HOMES.

paços de tenir un impost que sols està devers el 8 % i mantenir un nivell de vida increïble, quan és un país inhòspit. Imaginau perquè no hi podria haver un sistema bancari com el suís a Mallorca, si aquí és més adequat, pel clima i tot.

És trista, i és greu la situació, sobretot perquè els mallorquins no saben ni què volen. No som els amos del nostre destí, i coses com aquesta és més possible que les tenguí Canàries.

—*Continuant amb els qüestionaris més o menys proustians, per a conèixer la persona del personatge, què vos agrada menjar?*

—Quan puc, essencialment peix. Ara m'he fet una mica vegetarià, no per cap misticisme, jo me'n fot d'això, sinó per la meva mala salut de ferro. La carn no m'agrada, només els embotits mallorquins, però no en puc menjar i m'ho he hagut de llevar per voluntat pròpia.

PUBLICACIONS DEL SANTUARI DE LLUC

IIIª CORONA POÈTICA A LA MARE DE DÉU DE LLUC

Diversos autors

pp. 134, 21'5 x 14 cm. PVP 700 ptes.

POBLE-ESGLÉSIA LOCAL

VINT ANYS DE POSTCONCILI A MALLORCA

Josep Amengual i Batle

pp. 280, 21 x 13'5 cm. PVP 1.100 ptes.

IVª CORONA POÈTICA A LA MARE DE DÉU DE LLUC

Diversos autors

pp. 146, 21 x 13'5 cm. PVP 1.000 ptes.

NOVES GLOSES POPULARS A LA MARE DE DÉU DE LLUC

Diversos autors

pp. 42, 21 x 13'5 cm. PVP 300 ptes.

LES LLEGENDES DE LES TERRES DE LLUC

Gabriel Janer Manila

pp. 58, 24 x 16'5 cm. PVP 450 ptes.

POEMA DE L'AVE MARIA

Miquel Gayà

pp. 22, 21 x 13'5 cm. PVP 200 ptes.

MANUAL DEL PELEGRÍ (ANY DE LLUC 1884-1984)

(història, salms, música...)

Comissió de Celebració i Pregària

pp. 128, 15 x 11 cm. PVP 150 ptes.

ABANS EM DEDICAVA A LLEGIR NOVEL·LES, PERÒ CADA VEGADA M'INTERESSEN MANCO I M'AGRADEN MÉS LES REFLEXIONS HISTÒRIQUES.

—*Què llegiu, a part dels diaris i les qüestions professionals?*

—És que professionalment la gamma és molt ampla, des de matemàtiques i informàtica fins a filosofia de la ciència.

Quan tenc temps, som lector molt assidu de coses com Bertrand Russell. Abans em dedicava a llegir novel·les, però cada vegada m'inter-

sen manco i m'agraden més les reflexions històriques.

Bé, i tenc una petita afecció amagada i «cutre», que és llegir tot quant em cau a les mans sobre la II Guerra Mundial.

—*On viatjau?*

—Als països on hi ha universitats. Vaig al Port de Felanitx, però també, per qüestions professionals, vaig molt sovint a Barcelona; a Madrid, al Consell d'Universitats; una vegada o dues cada any a Londres... I també he anat a països més llunyans d'Amèrica i Àsia. A Àfrica no hi puc anar, a part d'això, anar a Marrakesh ho trob un poc cursi.

—*Ara la pregunta bona: Quin és el vostre heroi de ficció?*

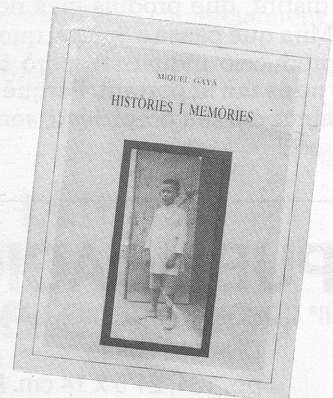
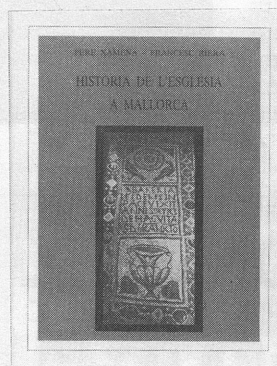
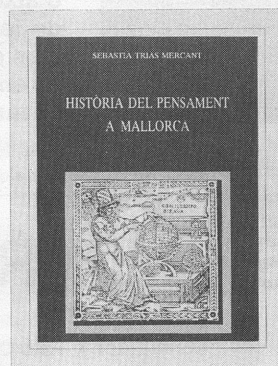
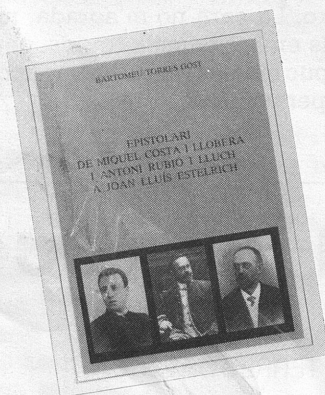
—No és de ficció, però en Galileu és un personatge que em fa molta

gràcia, perquè no es va deixar cremar. Hauria d'haver estat català.

O en Newton, també m'encanta. Era llestíssim i absolutament cínic; pens que és el «tio» més llest i més espavilat que ha existit mai, tot el que va fer ho va fer abans dels 23 anys. I fer la llei de la gravitació no és trivial, a part de multitud de coses més de física i matemàtiques. Però llavors li demanaren si volia esser Director de la Casa de la Moneda, el feren Lord, va entrar al Parlament i l'únic que hi va dir va esser, una vegada «quin renouer que fa la gent quan xerra!» i l'altra «tancau aquesta porta que em constipareu».

No són de ficció, però són dos personatges que mereixen tots els meus respectes.

QUATRE TÍTOLS IMPORTANTS PER A LA NOSTRA CULTURA

Bartomeu Torres Gost, Epistolari de Miquel Costa i Llobera i Antoni Rubió i Lluch a Joan Lluís Estelrich.

Col·lecció Els Treballs i els Dies, 27.

Sebastià Trias Mercant, Història del pensament a Mallorca. Col·lecció Els Treballs i els Dies, 28.

Pere Xamena - Francesc Riera, Història de l'Església a Mallorca. Col·lecció Els Treballs i els Dies, 29.

Miquel Gayà, Històries i memòries. Col·lecció Els Treballs i els Dies, 30.

COL·LECCIÓ
ELS TREBALLS I ELS DIES
S'admeten subscripcions

editorial
MOLL

Torre de l'Amor, 4, Palma de Mallorca

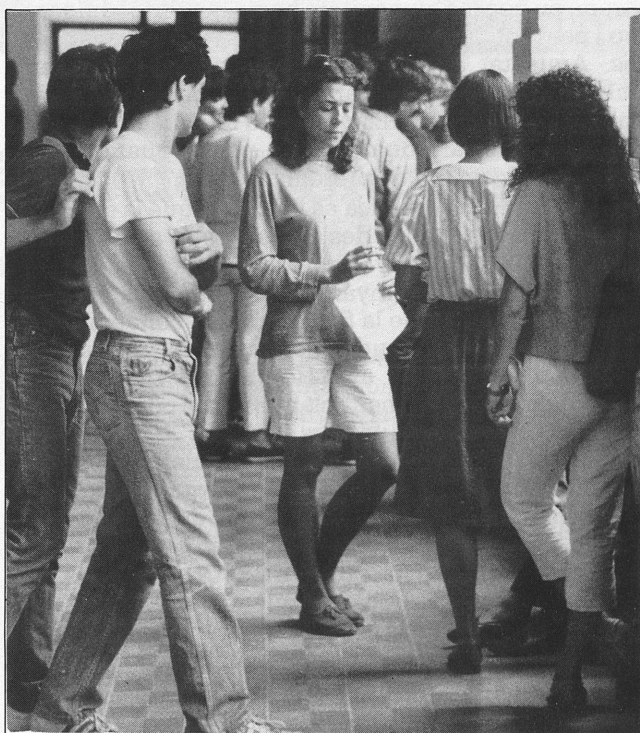
Sobre el compromís de la reforma universitària: ciències contra humanitats

per Camilo J. Cela Conde

La nostra Universitat, com les restants de l'Estat espanyol, està compromesa en una tasca difícil: la reforma d'unes estructures docents i investigadores, i d'unes ensenyances que li permetin de situar-se al nivell d'exigència propi d'un país avançat. És una oportunitat única, en la mesura que la joventut de la UIB no ha permès que es desenrotllin encara vicis històrics. Però, a la vegada, és un compromís preocupant. Del que si guem capaços de fer avui, dependrà el futur de moltes generacions en una parcel·la, la de l'ensenyança universitària, la importància de la qual mai ressaltarem a bastament.

La necessitat d'incorporar la universitat al nivell científic i tecnològic propi del món occidental és fora de qualsevol dubte. No sembla que hi hagi persones de seny que ho puguin negar. Però em preocupa la forma en què aquest objectiu assenyat i desitjable es planteja, sovint, tant dins les anàlisis teòriques sobre la «situació ideal» com en els projectes mateixos de reforma, escomesos pel Ministeri d'Educació i Ciència, i en programes de suport a la investigació. La gravetat del problema exigeix la cura més gran en la solució que es proposi. I en la mesura que les universitats comptaran amb una certa autonomia a l'hora de dissenyar els seus plans d'estudis i triar les seves línies d'investigació i especialització, voldria contribuir a evitar que en la UIB cometéssim el disbarat d'enfrontar les ciències i les humanitats. Per desgràcia no és aquesta una amenaça boirosa.

Alguns dels diagnòstics que s'estan realitzant ara mateix prenen com a punt de partida la comparació estadística entre el que podríem anomenar la «producció de cultura» en ciències i humanitats. Si examinem el treball que es fa dins la universitat, hi ha una inclinació evident a favor de les humanitats. S'investiga més en aquest camp que en el científic —deixem de banda si es fa millor o pitjor—, la qual cosa reflexa, sobretot, un nombre major de recursos humans i, de vegades, uns pressuposts més elevats. I el remei evident se sol interpretar de forma literal: transformem els recursos humans actuals i pressupostaris de tal forma que la balança s'inverteixi.

Gent universitària

Però lamentablement, la solució no és tan senzilla. Poques vegades ho és. I en aquest cas es posa de manifest una vegada més la misèria d'una política de «re-conversió» interpretada d'aquesta forma. Hi ha, com a mínim, dues raons de pes per exigir l'aplicació d'estratègies diferents: una és d'ordre econòmic; l'altra, més etèria, però també més preocupant. Vegem-les.

La inversió d'una part considerable dels actuals recursos de les humanitats en la producció científica no pot fer-se sense una selecció prèvia. El vertader problema no és l'enfrontament ciències/humanitats, sinó l'existència de parcel·les de les ciències i parcel·les de les humanitats que cal reorientar. I un cop aconseguida

la definició d'àrees d'investigació preferent, resulta d'una ingenuïtat commovedora el supòsit que els recursos procedents de les parcel·les rebutjades bastaran per animar la producció científica que tots enyoram. El problema de la investigació, tant a la nostra universitat com a moltes d'altres és, abans de tot, la crònica d'una misèria si és que l'hem de comparar amb la situació dels països desenrotllats. Els recursos immensos necessaris no poden sortir d'unes arquas, les de la universitat, que estan ajustades a la situació de què hom pretén escapar-se'n. Fan falta no sols idees noves, sinó recursos nous.

Però hom podria pensar que, en qualsevol cas, una vegada definit l'objectiu de la ciència desitjable és millor invertir-hi tots els recursos actualment disponibles, per escassos que siguin. Suposem que es fa així, i que aconseguim d'aquesta forma canviar la proporció ciències/humanitats, encara que no hagi crescut la suma del «producte cultural». Imaginem fins i tot un supòsit extrem, en què les humanitats hagin quedat reduïdes a zero i per tant, la ciència rebí tots els recursos disponibles. Aquesta, és una situació desitjable? Oblidem qualsevol emotivitat, tot argument sensible i anem al centre de la discussió. La pregunta adequada és la següent: ¿tindrem així una ciència —en una quantitat petita o gran— com la que pretenem assolir?

En realitat la polèmica és inútil, perquè ja s'ha realitzat espesses vegades des que el nostre segle descobrís la necessitat d'una carrera científica i tecnològica accelerada. Però Santanyana recorda que els qui desconeixen la història de la filosofia estan condemnats a repetir-la. Podríem acudir, doncs, a una discussió ja històrica, i argumentar, amb Horkheimer, que la racionalitat dels fins socialment plantejats no pot resoldre's des de dins del propi univers científic. Però tal volta serà millor acudir a un altre autor menys sospitós d'«humanisme». A un científic que tengui prestigi suficient com per a situar-lo com exemple de la ciència desitjable. ¿Ens pot servir Albert Einstein?

L'any 1950, la revista de la UNESCO *Impact* va publicar un article d'Einstein en què el genial físic escometia el problema de la ciència, la societat que l'acull, i l'actitud del científic. És coneguda amb escreix la preocupació d'Einstein per l'ús de la ciència i la tecnologia per a fins militars, i en aquest context escrivia: «*Amb això veim el destí tràgic que espera l'home científic. Portat per la recerca de la claretat i independència interiors, ha assolit gràcies a esforços sobrehumans els mitjans per a la seva esclavització exterior i el seu anihilament interior (...) Sap que sols la dissolució dels mètodes de pura violència a través d'un ordenament jurídic supranacional pot salvar la humanitat. Però ha arribat a un punt en què accepta l'esclavitud que se li ha imposat com un fet inevitable. Àdhuc es rebaixa a ajudar en el perfeccionament dels mètodes i mitjans per a l'anihilació dels homes, quan li ho ordenin*».

¿Han canviat les coses des de 1950? Sí, però en pitjor. La ciència és, cada vegada més, un treball en equip, un caramull de petites aportacions que fan més difícil entendre la transcendència social de la labor que produeix cada científic en particular. Però l'amenaça és la

mateixa o, més ben dit, és més gran cada dia. I no fa falta elevar-se fins al perill de l'apocalipsi: és la pròpia qualitat de vida, en el sentit més ampli, la que es veu cada vegada més amenaçada. ¿Sabran entendre els científics les seves responsabilitats?

Einstein va ser un model de científic responsable. Però era capaç tant de construir un nou ordre teòric en la física com de polemitzar amb Bertrand Russell sobre la filosofia del coneixement. ¿Disposaran de les mateixes armes mentals els científics que es formen en un món sense humanitats? M'estalviaré de pronunciar-me. Em basta acudir de bell nou a Einstein, a les seves respostes en el curs d'una entrevista que concedí la tardor de 1952 al *New York Times*, i ha estat recollida en el seu llibre *La meua visió del món*. Deia Einstein: *No basta ensenyar als homes una especialitat. Amb això es converteixen en quelcom de semblant a màquines utilitzables, però no en individus vàlids. Per a ser un individu vàlid l'home ha de sentir intensament allò a què pot aspirar. Ha de rebre un sentiment viu de la bellesa i del que és bo moralment. En cas contrari, s'assembla més a un ca ben anostrat que a un ens harmònicament desenrotllat (...) Donar importància excessiva i prematura al sistema competitiu, i a l'especialització, en benefici de la utilitat, fa fora l'esperit de la vida cultural, i mata el germen del que depèn la ciència especialitzada*. ¿Té sentit afegir quelcom més?

CAMILO J. CELA CONDE

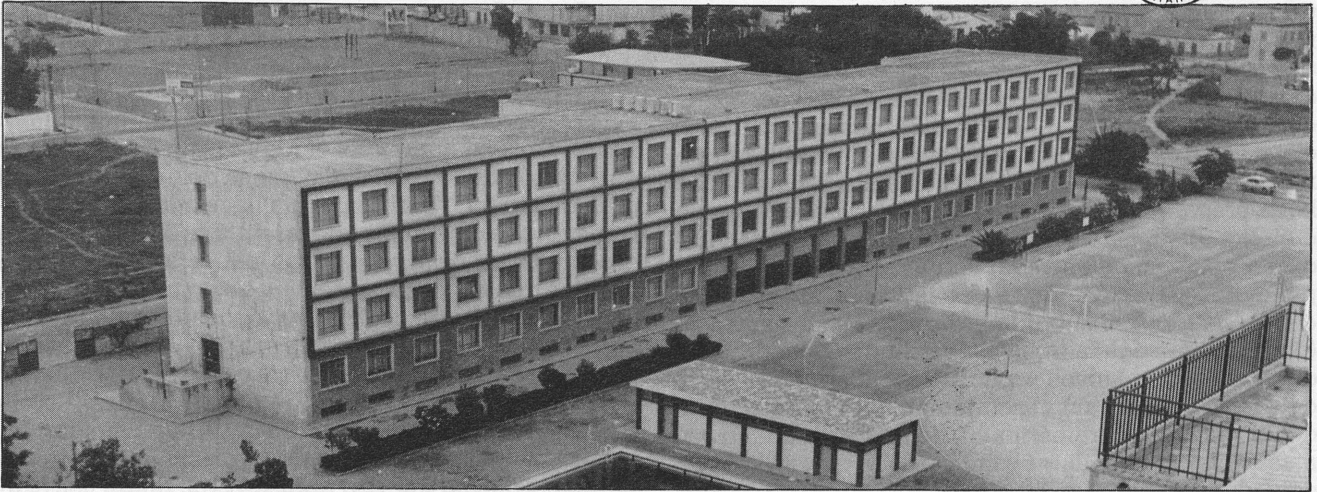
(Departament de Filosofia. Universitat de les Illes Balears)

libreria

Jovellanos

- pósters
- làmines
- postals...

Jovellanos, 7 Tel. 72 14 66
Ciutat de Mallorca

L'Escola Universitària de Professorat

per Jaume Oliver i Jaume

Fundada l'any 1842, ha estat la institució encarregada de la *formació dels mestres*. La seva peripècia històrica conté èpoques d'esplendor institucional i èpoques de molt baixa qualificació, sempre lligades a situacions socio-polítiques concretes, de tal forma que els moments de govern liberal o socialista coincideixen amb anys de potenciació de les Escoles Normals —denominació tradicional d'aquests centres— i els moments de govern conservador coincideixen amb anys de marginació i menyspreu, o, pitjor encara, amb intents de supressió (el moment present constitueix un exemple absolutament atípic, puix un ministre socialista projecta llur desaparició).

L'Escola Normal fundada a Palma l'any 1842 amb el nom de Seminari de Mestres, era sols per a homes. L'Escola Normal Femenina es creà l'any 1872 i fou regentada, des del primer moment, per les Religioses de La Puresa, situació que durà fins l'any 1912, en què pel Ministeri d'Instrucció Pública foren nomenades quatre catedràtiques, convertint-se en estatal l'Escola Normal Femenina i coexistint les dues Escoles fins l'any 1931, moment de llur unificació per la legislació republicana, partidària de la coeducació. Al final dels anys trenta —després del trencament i durant la forta depuració— es tornà a la «Escuela Normal Masculina» y a la «Escuela Normal Femenina» per un període aproximat de trenta anys, i es tornà obrir, endemés, l'any 1948, l'Escola Normal de La Puresa, aleshores dita «Alberta Giménez».

Les millors èpoques coincideixen amb les vigèn-

cies del Pla d'Estudis de 1914 i del Pla d'Estudis de 1931 (anomenat Pla Professional) i estan unides, de forma especial, als noms dels professors següents: Rosa Roig, Concepció Majano, Mercedes Usúa, Carmen Cascante, Catalina Vives, Josep M.ª Eyaralar, Francisco Ballo, Gabriel Viñas, Miquel Porcel (Regent de l'Escola Annexa), etc... i suposen un fort protagonisme, cultural i social, de les Escoles Normals en el moviment de renovació educativa local, dinamitzada pel Museu Pedagògic Provincial, creació de l'Inspector Joan Capó, i en contacte amb els corrents pedagògics internacionals. I els anys de major prostració institucional, sols dins el present segle, són els de la primera dècada, quan les Escoles Normals estaven integrades dins els Instituts d'Ensenyament Mitjà (aleshores dits «Instituto General y Técnico») i els de la llarga postguerra.

Hem dit que l'Escola Normal havia estat i era la institució encarregada de la formació dels mestres. Funció ben específica com és *ben específica la formació que han de rebre els mestres*, formació prioritàriament professional i, ara ja sortosament, de nivell universitari. És a dir, un mestre amb els estudis acabats ha d'haver madurat inicialment i assimilat un conjunt de tècniques i recursos que li permetin, de forma adequada, la pràctica docent i educadora. Això suposa un saber, però més *un saber fer* i *un saber ésser*. De tal forma que, si aquesta perspectiva no omple els Plans d'Estudis i el seu desenvolupament pràctic, existeix el perill d'equipocar d'entrada tot el plantejament, i creient preparar mestres es prepari una altra cosa.

No sempre això s'ha tingut en compte suficientment. El Pla 1950 (tres anys de duració, pràctiques intercalades i batxiller elemental com a exigència d'entrada), d'ímfim nivell cultural i pedagògic i en un context fortament ideologitzat, no pretenia formar bons mestres sinó mestres útils per a una situació socio-política concreta (que basti recordar que els qüestionaris oficials d'Educació Física eren més extensos i detallats que els de Pedagogia!!). El Pla 1967 (dos anys de duració, més un curs complet de pràctiques i batxiller superior com a exigència d'entrada) pretenia i facilitava una bona preparació professional. El Pla 1971 (tres anys de duració, uns mesos de pràctiques intercalades i COU com a exigència d'entrada) actualment vigent —amb petits retocs accidentals— constitueix un *exemple d'error històric* per subordinar-ho tot a l'especialització (per primera vegada hi ha especialitats en la formació dels mestres) i al nivell «cultural», oblidant els encerts del Pla 1967 i ignorant absolutament els plantejaments del Pla 1931 (Pla professional), de tal forma que la formació professional dels futurs mestres *mai* havia estat deixada tant de banda.

El futur Pla d'Estudis per a la formació de mestres de les Illes Balears, que ha d'ésser *proposat pel respectiu Consell d'Estudis*, segons els Estatus de la UIB, i a partir de les directrius que doni el MEC, és necessari que sigui elaborat des d'aquesta perspectiva. No és allargant els estudis ni augmentant el nombre de matèries com es millorarà la preparació dels futurs mestres, sinó estructurant el Pla d'Estudis de tal forma que despareixin les matèries que hi sobren (hi són per l'obsessió per l'especialització i per la formació cultural) i s'hi afegeixin les que hi falten (les que possibilitarien una millor preparació professional, sobretot les Ciències de l'Educació i les Didàctiques específiques de cada matèria o àrea). I això en un context de preocupació per la *formació pràctica* (les Pràctiques haurien de durar un curs complet), *d'innovació educativa, de reconeixement lingüístic i cultural* i d'un *funcionament institucional* de l'Escola Universitària correcte i enriquidor.

No tot això està garantit per als futurs mestres illencs. Fins i tot s'ha arribat a suposar que *podria tancar-se l'Escola Universitària de Professorat de Palma* (el ministre Maravall no veu clara la conveniència de la continuïtat d'aquests Centres (!!)) —li convendria repassar la història i recordar el paper del PSOE i concretament de Rodolfo Llopis durant la Segona República en relació a aquests Centres— havent-se de formar els futurs mestres a diverses Facultats... D'altra banda, l'actual edifici de l'Escola de Magisteri —aquest és el rètol que ara hi figura, fa, però, menys d'un any que l'edifici s'anomenava «Escuelas de Magisterio»— és ocupat parcialment per un Institut de Batxillerat i ha estat cedit per la UIB al MEC, amb la intenció de construir-ne un altre al campus universitari, nou edifici que, en comptes de dir-se, com seria lògic, Escola de Formació de Professorat o Escola de Mestres, és concebut com un *aulari o edifici polivalent*... I, de la mateixa forma que hom no pot imaginar-se una Facultat de Medicina sense hospital per a les Pràctiques o una Facultat de Ciències sense un laboratori, *no tendria sentit*

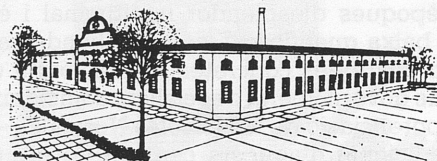
construir una Escola de Formació de Professorat sense un Col·legi Públic de Pràctiques ben a prop. Doncs bé, tampoc és segur que això es pugui aconseguir al campus universitari.

Són moltes qüestions a debatre i a respondre *de forma encertada*, no apassionada ni interessada. Mai com ara, l'Escola Universitària de Professorat havia disposat d'una trentena de professors permanents (i cal esperar que el sentit de justícia de la comunitat universitària es deixi notar vers el reduït grup de professors que encara no ho són), una dotzena dels quals tenen el grau de doctor, i mai com ara s'havien donat unes circumstàncies objectives que fessin més fàcil l'encert en el compliment de la seva funció institucional. Seria una llàstima que aquest bon moment no pogués fruitar com cal i oferir al Sistema Educatiu de les Illes Balears un *bon grapat de generacions de mestres ben preparats i ben compromesos amb la nostra cultura*.

Dia 3 i 4 d'abril se celebrarà, organitzat per l'Escola Universitària de Professorat de la UIB un Seminari Internacional sobre «Models de formació de mestres a Europa» i del dia 7 al 10 d'abril, a Terol, tindrà lloc el III Seminari Estatal d'Escoles Universitàries de Magisteri. Cal esperar que aquestes dues trobades, entre d'altres, ajudin al debat, *ben necessari i urgent*, i al disseny d'alternatives en la formació dels mestres, ben lluny dels passats errors.

La responsabilitat, amb l'autonomia universitària, ja no és de Madrid. És nostra i ben nostra.

JAUME OLIVER I JAUME

FÀBRICA D'ARTICLES DE PELL

guants

bosses

peces de vestit

i marroquineria en general

Gran Via de Colón

Telèfon 50 19 00

INCA

Una Universitat per a les Illes Balears

per Jacint Salleras, llicenciat en Filologia per la U.I.B., el 1986

*«...no renegueu de vostra sang.
Oprobi pel fill que n'és apòstata».*

Miquel Costa i Llobera, «Als joves».

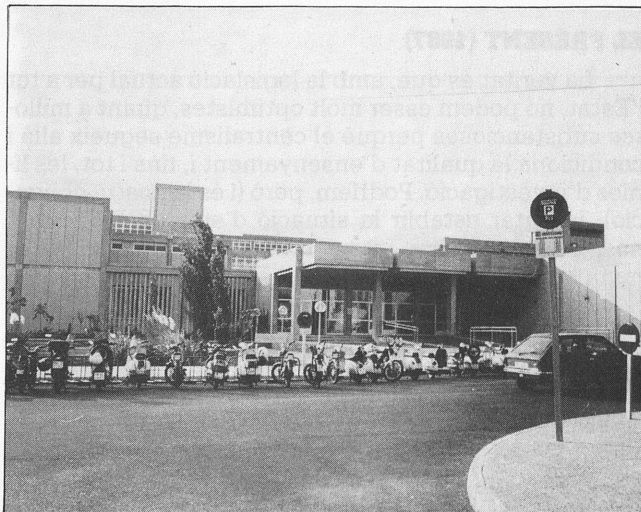
Certament, aquests dos senzills versos (alerta, no més són senzills en apariència) varen marcar el meu quefer en els anys que vaig passar a la nostra universitat i, en general, la meva joventut: Havia tengut la sort de triar una carrera que podia estudiar a la meua terra, enrevoltat de la meua gent, amb les meves tasques habituals extra-universitàries. Els meus amics, que havien partit plens d'il·lusió cap a la «llibertat total», per tal de cursar «Imatge» o qualsevol altra carrera que no podien fer a Mallorca, em deien al cap d'un any d'esser a Madrid o a Barcelona: «Que en tens, de sort, tu que ets a Mallorca!».

A més de figurar inserit en els ordinadors com a estudiant, vaig voler fer un compromís especial i ficar-me de manera profunda en els òrgans de govern, sempre, com és natural, conscient de la representació obligada de tots aquells que em votaren. Ara, després de cinc anys d'estudis i presència a Claustre constituent, Juntes de Departament, de Facultat, d'Escola, de Govern, vull, amics, des de fora de la Institució (però també des de dins perquè estic matriculat a una altra especialitat) exposar-vos breument quatre idees i visions de futur; a aquestes conclusions, hi he arribat a força de plantejar-me una vegada i una altra el fet universitari des de molts d'àmbits distints. Permeteu que faci una divisió en apartats per centrar millor el tema.

LA L.R.U. I ELS ESTUDIANTS. UN POC DE MEMÒRIA (1983-85)

La U.C.D., dos o tres mesos abans de morir, va veure que en la qüestió de l'Autonomia Universitària havien fet els ous en terra, en bon mallorquí. Retiraren la L.A.U. per veure si podrien aturar una mica la famosa «debacle»; però no pogueren i vet aquí que el P.S.O.E. guanya les eleccions (1) i el 1983 publiquen la Ley de Reforma Universitaria (L.R.U.) en una data gens pròpia per a les mobilitzacions. Aquesta llei obligava totes les universitats a iniciar un procés constituent i fer així els seus Estatuts. A la nostra, s'inicia el procés amb tota celeritat, es fan les eleccions al claustre estatuari i es comença a reunir la comissió. A la fi, després d'un procés complicat i de sessions maratòniques, votacions i més votacions, gent empipada, i molts d'etcéteres, arribam a tenir el projecte llest per enviar-lo a Madrid al Ministerio de Educación y Ciencia (2).

El projecte, en definitiva, era progressista (3), de-

fensava la llengua catalana i la cultura del nostre país de manera clara i llampant. En aquest cas (4) el Ministerio va trobar que hi havia «indicios de inconstitucionalidad» a l'article 5 (5) i va sotmetre la qüestió al dictamen del Consejo del Reino. Aquest òrgan va trobar, com és natural, que allò anava en contra de la primacia del castellà damunt les altres llengües de la Península i va retallar «por lo sano». En definitiva, tiraren avall una part de la «substància patriòtica», però així i tot, va quedar una eina digna que podia servir per modernitzar i arrelar la Institució: Havíem establert un sistema de crèdits amb currícula oberts i possibilitats de muntar uns estudis adequats a la realitat social del País. Tot això sempre que, importantíssim, tinguéssim recursos econòmics!

Les portes estaven obertes.

(1) Amb promesa prèvia de «hacer posible la autonomía universitaria a todos los niveles».

(2) Sabeu, amics, que la Comunitat Autònoma de les Illes Balears és de tercera divisió i no té competències educatives.

(3) «El más progresista del Estado», digueren fonts governamentals a «El País». Ara, imaginau-vos el que vulgueu.

(4) Així mateix, és trist que sempre hagin d'opinar en contra del nostre poble!

(5) Pensau, segur, que era de tipus lingüístic. Doncs sí, deia, entre altres coses, que «ningú no podrà argumentar desconeixement del català en relació amb qualsevol activitat de la comunitat universitària».

UN ANY I MIG TRANSITORI (1985-86)

Durant aquest període, l'activitat universitària es va centrar en la construcció d'aquella Institució que havíem definit als Estatuts: Eleccions i més eleccions, constitució de nous Departaments, Comissions de Doctorat, nou claustre, nova Junta de Govern, establiment del sistema de crèdits i, fa ben poc, constitució del Consell d'Estudis (6). Encara no hem acabat, però podem dir que ja som ben endavant; aquests mesos, doncs, han estat temps d'aixecar fonaments de l'edifici que voldríem tots ja veure com un grata-cel.

EL PRESENT (1987)

La veritat és que, amb la legislació actual per a tot l'Estat, no podem esser molt optimistes, quant a millores substancials perquè el centralisme segueix allà i condiciona la qualitat d'ensenyament i, fins i tot, les línies d'investigació. Podríem, però (i és la nostra obligació), intentar establir la situació d'aquells professors nostres que tant han fet per la Institució i encara no tenen plaça pròpia; l'any «orwellià» dels P.N.N és aquí i hem de procurar que les conseqüències d'aquesta extinció no siguin molt acusades. Pensem que, si els donam estabilitat contractual (això significa, en llenguatge universitari, possibilitat d'anar a oposicions i treure plaça), la qualitat de l'ensenyament pujarà de cop.

D'altra banda, és imprescindible que l'alumnat, amb esperit obert i negociador, comenci a participar en la construcció del futur; els estudiants han de saber que sempre estaran condicionats per imposicions foranes i, precisament per això, han de fer una pinya amb la resta de la comunitat universitària per tirar endavant el nostre projecte de futur.

Finalment, els professors «estables» han de sortir dels seus còmodes despatxos i davallar al camp de batalla. El futur de la universitat és també el seu futur, i ho han d'assumir d'una vegada, participant en el moviment que generi tota aquesta nova organització.

CAP AL FUTUR: UNIVERSITAT DE LES ILLES I PER A LES ILLES

Seguir en la tasca de normalització lingüística i cultural és essencial si volem aconseguir el nostre objectiu; ja som ben endavant, perquè una bona part de les nostres Facultats i Escoles han assumit aquests principis, basats només en la comprensió per part de tots. Però hem de seguir endavant sense vacil·lar perquè som conscients que el primer pas a donar, si volem aconseguir una identificació mínima entre Societat i Universitat és que aquesta darrera parli i visqui en català, llengua i cultures pròpies d'aquesta terra, per molt de greu que sàpiga als centralistes. S'han de seguir fomentant, per tant (i l'actual equip rectoral ho va començar a fer des de la seva presa de possessió el 1982, gràcies a Déu!) els estudis sobre la nostra llengua, la nostra terra, el nostre país. Oberts a tot, perquè la universitat ha de ser, com diu la paraula, «universal» i rebre a tothom, però conscients d'aquesta divisa de Mn. Costa: «Siau qui sou!».

EL PROBLEMA DEL CAMPUS

Encara queden restalls de les velles discussions sobre la ubicació dels centres universitaris; algunes postures venien motivades per conveniències particulars i moltes d'elles acabaren amb l'aplicació de la Llei d'incompatibilitats. Aquells que de bona fe, i creient que allò era el millor, defensaven una universitat a Ciutat-centre han de pensar, ho crec sincerament, que ara ja hem invertit massa recursos a la carretera de Valldemossa. Si en Nadal Batle ha demostrat, i això no ho pot negar ningú, una especial habilitat negociadora davant Madrid, hem d'aprofitar aquest fet i no tудар els diners. Cerquem una bona infraestructura, amb menjadors, camps d'esports, residències d'estudiants i bones instal·lacions en general i pensem que ara ja és tard per discutir aquest tema.

UNIVERSITAT I CULTURA UNIVERSITAT I SOCIETAT

No vull repetir idees ja dites abans, però em pareix fonamental incidir en aquests temes. Quant a la cultura, crec que el seu lloc és DINS la Institució, a l'empar de la Institució; i estic emprant la paraula «cultura» en un sentit molt ampli. L'Estatut d'Autonomia de les Illes Balears ens dona un paper d'assessorament importantíssim en matèria cultural i l'hem de complir amb seriositat i rigor.

Tenim un òrgan importantíssim, ara, al nostre organigrama; és el Consell Social. Hauria de servir perquè les forces polítiques i socials d'aquesta terra s'adonin que han de col·laborar, que és la seva obligació col·laborar. Ens han de proporcionar recursos (no tot pot venir de Madrid), per dotar noves places a les carreres que ja tenim, per crear nous estudis que no tenim i ampliar l'oferta. Els estudiants d'aquesta terra tenen dret a estudiar les seves carreres aquí, sense haver de sortir fora amb tota la descàrrega econòmica que això suposa. Les forces socials han de veure que tots aquests joves acabaran a les empreses o serveis públics de la nostra comunitat i això és, ni més ni manco, el futur de tots.

UN PROJECTE DE TOTS

Finalment, voldria fer una crida a totes les persones que llegeixen aquestes retxes per tal que participin en aquesta tasca. És una tasca que hem d'assumir com a col·lectiu d'habitants; no sé si vos heu adonat que he emprat molts els possessius referits a la primera persona del plural, els verbs conjugats també en aquesta persona. No és un «nos» majestàtic, papal, és, ben al contrari, l'expressió escrita que reflexa la creença en un futur universitari que hem de fer nostre. És una de les Institucions més antigues que tenim i l'hem de reconstruir, modernitzar i estimar tots. Si aconseguim una bona Universitat de les Illes Balears, haurem guanyat una batalla més en la lluita per la Pàtria. Endavant!

La Porciúncula, Primavera del 1987.

JACINT SALLERAS

(6) Ben esguerrada, per cert, per mor de les vagues contra els plans d'estudis fets al Ministerio sense consultar, com és costum.

La Universitat de les Illes Balears:

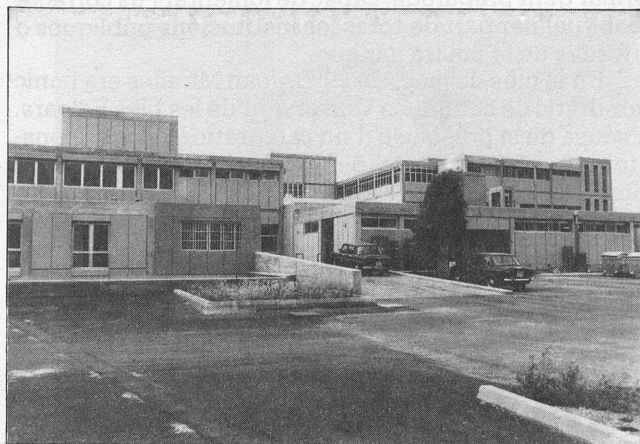
Història d'un projecte de normalització lingüística

per Maria de la Pau Janèr

La Universitat de les Illes Balears ha viscut, al llarg de la seva història, un procés de lluita per la normalització lingüística; un procés que, avui, continua encara. La Universitat, com a màxima institució científica, compromesa amb la pròpia realitat i arrelada en un context concret, el del nostre país, s'ocupa de donar suport i ajuda a totes aquelles activitats que en el marc de la mateixa Universitat, o en la societat, puguin contribuir a la tasca de la normalització idiomàtica. Aquesta tasca té dues vessants essencials: per una banda, aconseguir l'ús de la nostra llengua en el funcionament intern de la Universitat. És a dir, classes en català, rètols i anuncis en català, funcionament administratiu en català, treballs científics redactats en la nostra llengua. Per altra banda, participar en tots aquells actes, organitzacions i activitats, que tenen la finalitat de contribuir a una normalització de l'ús de la llengua a la societat.

L'any 1976, el Departament de Llengua i Literatura Catalana de la UIB organitzà, durant l'estiu, un curs d'ensenyament del català. Aquest curs, essencialment per a mestres i destinat al coneixement de la llengua per després ensenyar-la als col·legis, constituïa un intent de coordinar tots els esforços per a la normalització lingüística. La Facultat, paral·lelament al curset, tractà el tema de l'ensenyament bilingüe des del punt de vista pedagògic i, per això, el Departament de Pedagogia col·laborà en l'organització de seminaris de didàctica. En aquell moment, el Departament de Llengua i Literatura Catalana avançava cap a la normalitat. Tan sols tres anys abans, 1973, només hi havia dues assignatures de català: Llengua i Literatura i Cultura catalana. Durant l'any 1976, es preveïen ja per al curs següent dos cicles: En el primer, de tres anys, les matèries eren Llengua i Literatura catalana en tres nivells. En els dos últims cursos, sintaxi catalana, història de la llengua catalana, literatura catalana i literatura catalana medieval, dialectologia i literatura catalana dels segles XVI i XIX. Aleshores hi havia cent cinc alumnes matriculats al Departament.

En el mes de juliol de l'any 1980, Joan Alegret, director del Departament de Literatura Catalana de la Facultat de Filosofia i Lletres, treballava perquè el pla d'estudis per poder cursar la Llicenciatura en català a la Universitat de Palma fos una realitat. L'aprovació definitiva depenia del Consell de Rectors i, després, del Consell de Ministres. Els estudis en català no se realitzaven com a llicenciatura sinó que formaven part de la

Façana de la U.I.B.

licenciatura de Filologia Hispànica, amb un total de nou assignatures al llarg dels cinc anys de carrera. Per tant, la llicenciatura en Filologia Catalana, que ja existia a Barcelona, era necessària per aconseguir professors fonnats amb un nivell apte de coneixements. Del trenta de juny al divuit de juliol, se celebraren per tercer any consecutiu els Cursos d'Estiu de Català a Mallorca, a la Porciuúncula, organitzats per la càtedra Ramon Llull, la Universitat de Barcelona i l'Estudi General Lul·lià. El vint-i-quatre de juliol d'aquest any, aparegué a la premsa una carta de cent vint professors i alumnes del Curs d'Estiu de català. Aquest escrit, dirigit al president Albertí, era una protesta pels termes en què fou redactat i publicat, de primer, el Decret, i després l'Ordre Ministerial sobre bilingüisme al País Valencià — que parla en tot moment de llengua valenciana — i els títols dels de les Illes Balears — que fan referència a les «modalitats insulars» de la llengua catalana—.

L'onze de gener de 1982, els estudiants de Filologia Catalana de la Facultat de Palma demanaven, en una carta pública a la premsa, l'aprovació del canvi de pla d'estudis de la seva secció. Des del trenta de març de 1979, existien i funcionaven, per Ordre Ministerial, per separat, els Departaments de Català i de Llengua i Literatura Castellana. Encara que el Departament de Català com a tal no es va formar fins el tres de juliol de

1981. Per això mateix en el gener de 1982, els estudiants exigien el reconeixement dels seus drets i la implantació normal de l'especialitat de Filologia Catalana. A més, assenyalaven la necessitat d'aprofundir en els coneixements de l'àmbit de la Filologia Catalana. Tant el Decret de Blingüisme com la Constitució Espanyola, com, també, l'Estatut d'Autonomia preveien la cooficialitat del català. Això implicava la necessitat de nous llicenciats sòlidament formats per ajudar a la normalització de la nostra llengua en els diversos sectors. Els estudiants destacaven la necessitat que tenia, i que té avui, la nostra realitat cultural, lingüística i literària, d'esser investigada a fons amb una metodologia suficient per part dels investigadors; i la importància de formar gent preparada, capaç de fomentar l'ús correcte i habitual per part de totes les institucions públiques o privades de la nostra llengua.

En el mes de març de 1983, Joan Miralles era l'únic catedràtic de català a la Universitat de les Illes Balears. A causa de la presència d'un catedràtic es pogué constituir, ja amb caràcter definitiu, el Departament de Llengua Catalana a la Facultat de Filosofia i Lletres. En el mes de gener de 1984, la Universitat feia públics els seus temors respecte al futur de l'ensenyament en català i manifestà la seva protesta en relació als projectes d'Educació respecte a l'organització, en un futur, de les «àrees de coneixement» i Departaments universitaris. Aquest projecte del Ministeri semblava que pogués menysvalorar l'ensenyament del català en la seva projecció interna —de cara a la mateixa universitat— i externa —de cara a la societat en general—. El grup de professors dedicat a l'ensenyament de la llengua cata-

lana a la Universitat no constava, segons aquest projecte, com a «àrea de coneixement», sinó com un apèndix de l'àrea de Filologia Romànica.

Dia vint-i-dos de maig de 1985 el Consell de Ministres va aprovar els Estatuts de la Universitat de les Illes Balears. El Govern va reformar l'article número cinc dels Estatuts que, en un principi, deia que la llengua oficial de la Universitat és el català, i que el castellà és també llengua oficial perquè és la llengua de l'Estat. El mateix article afegia que ningú no podia argumentar, a les classes i a les altres activitats de la Universitat, el desconeixement del català. Aquesta última frase fou suprimida pel Consell de Ministres. L'article quedà, definitivament, redactat així: «La llengua catalana, pròpia de la Universitat de les Illes Balears, tindrà, juntament amb la castellana, caràcter de llengua oficial i tots els membres de la Universitat tenen el dret d'utilitzar-la. La Universitat normalitzarà l'ús del català en l'àmbit de les seves competències». Nadal Batle, el rector de la Universitat, assegurà que la modificació dels Estatuts no seria un obstacle per als esforços en pro de la normalització lingüística.

Avui hi ha encara molt de treball a fer perquè ens trobam amb les dificultats dels projectes recents iniciats. De tota manera, no manca l'entusiasme d'un col·lectiu de persones disposat a aconseguir la formació d'una Universitat arrelada dins la seva realitat històrica i cultural. Una Universitat capaç de recórrer, dia a dia, el camí, llarg encara, cap a una veritable normalització lingüística.

MARIA DE LA PAU JANER

ALERTA A LES CÀRES!!

CONSELL INSULAR DE MALLORCA

SERVEI D'EDUCACIÓ SANITÀRIA

Els primers poemes romàntics escrits en català a Mallorca

per Joan Mas i Vives

En els treballs d'història cultural, sovint resulta molt difícil de precisar les dates en què es produeixen els canvis importants. Aquests mai no són producte d'una decisió individual i per això tampoc no s'imposen de sobte. Malgrat això, ens hem avesat a veure el nostre passat seriat cronològicament: una successió lineal de períodes, de tendències culturals. Si adoptam l'òptica de l'historiador, en efecte, tenim necessitat d'apuntar dates que ens expliquin l'evolució cronològica. Aquestes dates sempre són mercat de controvèrsia: es replanteixen continuament i un dels esports preferits dels erudits el constitueix la discussió de llur validesa. No ho sé blasmar perquè entorn d'aquestes discussions sovint es precisen definicions o es completen descripcions, cosa que em sembla ben positiva.

Deia, però, que és difícil precisar dates tot i que acceptem d'entrada el seu valor relatiu. Tanmateix algunes han tingut més fortuna que d'altres. Encara record la veu peculiar del professor José Manuel Bleuca quan, en la seva càtedra, recreava l'entrevista de Joan Boscà amb Il Navagiero a Granada un dia del 1525: significava la introducció de l'italianisme en la mètrica castellana; és a dir, tota una revolució estètica. Bleuca ho sabia dramatitzar molt bé i per això va quedar gravat i m'ho vaig creure del tot. Però també vull fer memòria d'un altre professor insigne de qui en altres ocasions ja m'he declarat deutor: Jordi Rubió i Balaguer. D'ell no record que emfatitzàs cap data, però sí una teoria que s'escau força a la meva inten-

ció d'ara. Deia que en qualsevol moment coincideixen diverses línies de força; unes vénen del passat i altres apunten al futur, però totes són vives en un moment determinat. És tasca de l'historiador determinar-les totes i mostrar la importància real que tenen i com s'interfereixen mútuament. Així, per acabar aquest preàmbul, d'un mestre vull recollir l'acceptació de la importància que en casos excepcionals pot tenir una data concreta, i, de l'altre, la malfiança respecte a l'excessiva esquematització cronològica i l'afirmació que sempre es basa en una convenció simplificadora.

Tomàs
Aguiló i
Forteza
(1812-1884)

Tot això ens pot servir per situar en la seva justa i ben relativa transcendència el tema central d'aquest meu escrit, que és, precisament, la proposta de fixació d'una data, encara que sigui d'una forma provisional, subjecta a noves exhumacions documentals. La data en qüestió és la de la redacció dels primers poemes romàntics que empen el català a Mallorca.

Cal, però, que ens situem abans d'entrar pròpiament en matèria. Recordem que va esser Miquel dels Sants Oliver qui, en un llibre força important, *La literatura en Mallorca* (1903), fixava el 1840, amb l'aparició de la revista «La

Palma», com a data d'introducció del Romanticisme en la literatura escrita a Mallorca. Oliver tenia alguns argumets importants a favor seu: el més important, sens dubte, les característiques internes de «La Palma», la seva qualitat intel·lectual de conjunt. Certament, hom hi exposava un cos teòric ben dens i la pràctica literària dels tres joves que la redactaven gairebé en solitari, Quadrado, Aguiló i Montis, sobretot la dels dos primers, no era gairebé inferior a aquest cos teòric. És clar que, vuitanta anys després de la publicació de *La literatura en Mallorca*, ja se li poden fer alguns retrets, potser menors, i jo mateix n'hi he fets en altres indrets. Pens que Oliver menysprea de forma massa sistemàtica tota la producció literària anterior a «La Palma», i que abans de l'aparició d'aquesta revista el Romanticisme ja era ben present a Mallorca. Tot això s'hauria de precisar més, però aquest no és el lloc oportú ja que només afecta lateralment el tema que ens ocupa. En efecte, els autors de «La Palma» no hi varen publicar cap producció pròpia en català; per tant, no és una data significativa en aquest sentit.

Fins ara ens havíem de traslladar a l'any següent, el 1841, per trobar el tipus d'obra que ara ens interessa. En aquest any és segur que Tomàs Aguiló va escriure la seva primera *Poesia fantàstica*, la que comença *Per una coma deserta*, i aquest poema ja no ofereix cap dubte respecte a la seva afiliació

estètica i, ho diré de passada, tampoc respecte a la seva qualitat, sobretot si considerem el tipus de literatura catalana que s'escrivia aleshores a Mallorca. Entorn d'aquest poema, però, el mateix Tomàs Aguiló es va preocupar de crear una certa confusió. Quan el va publicar per primer cop («Revista Balear», 18-2-1844) el va titular *Parabola* i el va datar al 2 de novembre de 1841. En canvi, quan l'inclou al volum tercer de les seves *Obras en prosa y en verso* (1883), que es pot considerar l'edició definitiva, va canviar aquesta data i va posar «agost 1841». És ben interessant estudiar el motiu d'aquest canvi. ¿Què havia passat entre l'agost i el novembre de 1841 perquè Tomàs Aguiló, al final de la seva vida, consideràs que eren dates de significat diferent? Exactament havia passat que al setembre-octubre havia anat a Barcelona i havia entrat en contacte amb els capdavanters de la Renaixença al Principat, sobretot Joaquim Rubió i Ors. Si havia escrit el poema a la seva tornada, l'estímul de l'autor català, que acabava de publicar la primera edició de *Lo Gayter del Llobregat* (1841), havia pogut ser decisiu; és a dir, Rubió hauria pogut influir decisivament en el fet que T. Aguiló hagués decidit escriure poesia culta en català. El mateix Rubió i Ors va proclamar aquesta influència a la seva *Breve reseña del actual renacimiento de la lengua y literatura catalanas* (1877), i després s'ha repetida sis-

temàticament. Per motius ideològics i polítics, Aguiló, al final de la seva vida, s'havia distanciat força de tot el que fes olor de catalanisme i no podia admetre aquesta influència, encara que la defensàs, potser massa interessadament, el seu gran amic, i correligionari polític, tot val dir-ho, Joaquim Rubió i Ors. Per això va canviar la data en l'edició de 1882, encara que no va poder canviar la datació que havia posat al peu de l'edició del 1844 i això feia inútils els seus esforços, tan meticulosos i subrepticis.

Però aquesta qüestió ja ha estat divulgada. No obstant això, en la modesta crònica d'aquells anys hi havia una incògnita que es resistia a desvetllar-se. Era la de si *Per una coma deserta* havia estat realment el primer poema culte que T. Aguiló havia escrit en català. El seu cosí i cunyat Marian Aguiló havia al·ludit, en la seva correspondència amb Tomàs Forteza, a un títol anterior, *Als P. den Ts. de Paula*, que podia correspondre's amb una composició burlesca i ocasional. Tanmateix el text no ha aparegut i no sembla que pugui servir com a antecedent de *Per una coma deserta*. Ara, però, sí que ja puc afirmar categòricament que abans d'aquest poema Aguiló havia escrit poesia en català, i poesia de caràcter marcadament romàntic. En efecte, a la mateixa «Revista Balear», en el número 27 del 5 de maig de 1844, hi ha tres sonets de temàtica amorosa, datats al 1837 i publicats anònimament. Aquests mateixos sonets són a un volum manuscrit, autògraf de Tomàs Aguiló, titulat *Mis delicias. Poesias Fugitivas*, datat també al 1837 i avui conservat a la Societat Arqueològica Lul·liana (ms. A. 134). Per tant, no és gens dubtós que són d'aquest autor. Entre la versió manuscrita i l'editada hi ha força variants, cosa que demostra que Aguiló era un corrector escrupulós dels seus versos. A més, en aquest cas els canvis comporten un encert absolut i en el pas del manuscrit a l'edició hi ha uns guanys de qualitat innegables. Per això transcriu a continuació totes dues versions, procurant de fer-ho amb absoluta fidelitat:

Una cultura en marxa per a tot un poble.

Demaneu informació

Carrer Ample, 35 (Palau Mornau) Telèfon 315 10 11 - 08002 Barcelona

1a versió de *Mis delicias. Poesias fugitivas*:

Sonetos en mallorquíu

1.

Has vist mai com aucellet parteix
jugant ses ales per demunt es vent,
ab tal velocitat, y tan rebent
que s'ui de s'homo apenas el segueix!

Justa y cabal semblanse me apareix
de se presteza del meu pensament,
cuan exaltad de amor el mes ardent
ses tevas bellas prendas adverteix.

Pero si cazador al entretant
despara a s'aucellet flecha cruel
al mitg del seu camí li trenca es vol.

Així mentres estich en tu pensant
veig despreciat es meu amor fael,
y es mitg de s'alegría hem desconsol.

2.

Voltros qui hem veis tan debil, trist i sech
apagad de sa cara el meu colór,
tot es cor oprimid de se tristor,
y es pensament que corra sens sosech;

No vos admireu no, així estar dech
perque ferid m'ha es cor cruel amór,
solament es pa menjs de es meu dolór
y sols aygo de llagrimas yo bech.

No, vida no es pot dir que se que yo fas
perque es mes dolorosa que se mort
densá que aquesta flecha m'ha ferit

Pero en tant de dolor com ara pas
tenir poría algun poch de conhort
ai almenos de cualcú fos compatid.

3.

Enamorar tres añys un cor de gèl,
a qualsevol caricia indiferent,
que ja mai per amor ni agraiment
una gota ha volgut donar de mel.

Un cor de condició tan dura y cruel
que pareix que pren gust, des meu torment
y cuant m'observa trist, y descontent,
encare en es seus uis som jo s'infael:

No es prova suficient de que s'ardór,
que se meas entrañas ha inflamad,
ja mai ha merescud tant de rigor?

Si resposta no hem plañys, o cor ingrát,
digues, si pot ser mes es meu amór
o si encara pot ser mes mal pagat.

2. versió «Revista Balear»:

Sonétos amorosos

¿Hàs vist tu mà y còm un aucéll parteix,
còm escàmpa sas àlas en es vént,
y s'en munta y s'en munta tàm rebént
que s'yu de s'hòmo apénas el segueix?

Justa y càbal semblànsa m'apareix
d'es vòl hermos que pren mon pensamént,
cuànt inflamàd d'amor el més ardént
un càmp inmèns de glòria descubreix.

Però si un cassador al entretànt
despara á s'aucellet flécha cruèl
es mitx de son camí li trenca es vòl.

Així méntres estig en tu pensànt,
despreciàd veix es méu amor faèl,
y es mitx de s'alegría hem desconsòl.

...

Voltros qui em veis tàm débíl, trist i sech,
semblant á un còs malàlt sensa vigor,
se càra esblanqueida y sens color,
y es pensamént que corra sens sossech;

No vos n'admireu no, qu'axí'stár dech
perqu'es còr m'hà ferit cruèl amor;;
sòlamént es pa menjs d'es méu dolor
u sòls àigo de llàgrimas jò bech.

Nc, vida n'os pòd dir se que jò fàs
perqu'es més dolorosa que sa mòrt
densà qu'aquésta flécha m'hà ferid;

Però en tàm de dolor còm àra pàs
tenir podria encàra àlgun conhort
si alménos de cualcú fos compatid.

...

Enamoràr tres añys un còr de gèl
á cuàlsevòl caricia indiferént,
que ja mà y per amor ni agraimént
una gota hjà volgut donàr de mèl:

Un còr de condició tàm dura y cruèl
que pareix que pren gust d'es méu tormént,
y cuànt me veu tàm trist y descontent
encàra creu que som jò s'infaèl:

¿No's pròva suficiént de que s'ardor
quie ses méuas entrañas hà inflamad
jà mà y hà merescud tàm de rigor?

Si resposta no plañys, ò còr ingrát,
digues si pòd ser més es méu amor
ò si encàra pòd ser més màl pagàd?

1837

Tres sonets són ben poca cosa, però aquests, com ja he dit, tenen una certa importància històrica. Cal, per tant, que els comentem un poc. Els tres tenen un poc el caràcter d'exercici literari. Copiats en un volum, el de *Mis delicias*, que recull «el fruto de mi niñez poética», segons diu el mateix autor al pròleg, es troben en un context plurilingüe. Malgrat que gairebé tot el volum es conforma per poemes castellans, després d'aquestes tres composicions hi ha dos sonets més en italià, un en anglès i una oda, prou llarga, en francès —l'única datada: 1834—. És com si l'autor fes provatures en les diverses llengües que coneixia: al costat dels idiomes estrangers que, poc o molt, havia après a través de l'estudi, també assaja les possibilitats literàries del català, la seva llengua materna. Per acrixer les dificultats de l'exercici encara s'imposa unes rimes ben forçades: totes agudes i basades en les diverses possibilitats fonemàtiques de les vocals *ei o*. T. Aguiló sempre se sentiria atret per aquesta mena de mal·labarismes, els quals fins i tot constitueixen un tret identificador d'un sector de la seva obra, les *Poesies filològiques*. Això, però, ara no ens interessa gaire. El que si vull dir, tornant als sonets que comentam, és que aquesta voluntat de provatura formal no els priva l'interès. ¿He de recordar que també el poema *La Patria*, d'Aribau, va ésser inclòs en un volum manuscrit plurilingüe, i que va ésser també aquest plurilingüisme el que va fer que el seu autor l'escrivís en català? No vull forçar més paral·lelismes, perquè hi ha massa coses que separen l'oda de l'empleat del banquer Remisa i els versos d'Aguiló, però la història els situa en un mateix punt d'inflexió cultural i, curiosament, l'estímul inicial en la tria de la llengua té una certa similitud.

D'una altra banda, cal demanar-se com és que Aguiló, que tant d'interès tenia a desmentir la possible influència de Rubió en la seva determinació d'escriure poesia culta en català, no va confessar mai que aquests poemes eren seus, ni els va incloure en l'edició

de 1883. S'hi barregen diversos factors. El primer és que l'edició de 1883 no aplega tots els seus poemes catalans: n'he pogut localitzar més de vint que no hi són inclosos i que algun dia caldrà recuperar. Així, tampoc no és especialment estrany que aquests tres fruits de la seva «niñez poética» no hi siguin. Altres factors, però, estan relacionats amb la psicologia íntima d'Aguiló, amb el seut tarannà, tan influït per la condició de xueta. Els tres poemes són de temàtica amorosa i, més concretament, es refereixen a un fracàs sentimental. El caràcter d'exercici que abans he remarcat no impedeix que temàticament responguin a una motivació biogràfica.

Efectivament, em consta, per múltiples documents epistolars, que cap al 1836 se situa el trencament definitiu d'un festeig que no reeixí.

La dama era la germana del seu íntim amic, el dibuixant i litògraf Francesc Muntaner. No puc explicar amb exactitud com va anar la cosa, però el cert és que Aguiló sempre s'hi referí amb amargor i amb aquest deix de malenconia i impotència que mostren els sonets. També puc confirmar la seva tendència a interioritzar aquests sentiments: creia, i potser tenia raó, que el context social li era hostil, que hom feia burla dels seus sentiments, tan delicats, i que el rebuig s'originava en el fet d'ésser xueta. Era com un fat contra el qual no podia fer res. Per això no és estrany que amagàs els seus fracços i aquest to malencònic que identifica els sonets amb l'estètica romàntica i que els fa especialment valuosos. La temàtica sentimental els allunya de la poesia burlesca o satírica que potser també ja havia escrit en català abans de *Per una coma deserta*, encara que segurament improvisant-la en reunions familiars, segons es desprèn del testimoniatge de Marian Aguiló a què abans he al·ludit. Els tres sonets són ben bé una altra cosa: són poesia culta. Aquests sí que serveixen com a precedents de les *Poesies fantàstiques* o dels *Aniversaris*, els dos cims més importants, al meu parer, de l'obra catalana d'Aguiló.

Les conclusions que s'imposen són ben clares. La primera matisa la importància del viatge a Barcelona del setembre-octubre de 1841 i la influència de Rubió en l'obra catalana d'Aguiló. No crec que es pugui negar aquesta influència, però potser no va ésser tan decisiva com el mateix Rubió va creure i va esbombar impudicament. Si més no, ara ja podem afirmar sense vacil·lacions que abans del viatge Aguiló ja havia escrit peces catalanes que no tenien res a veure amb la sàtira o amb l'humor més barroer. La segona afecta el tema de la introducció del Romanticisme a Mallorca. Una data important en aquesta introducció és el 1837, l'any de l'escriptura dels primers poemes romàntics documentats.

JOAN MAS I VIVES

L'ESGLÉSIA NOSTRA

DOS DOCUMENTS DE ROMA

Deute internacional i bioètica

per Bartomeu Bennàssar

AVÍS PREVI

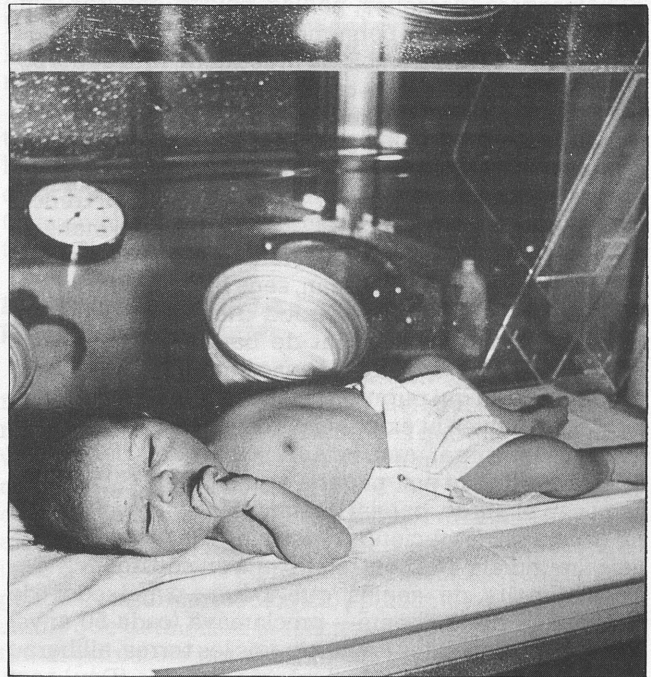
El 22 de febrer proppassat Ratzinger prefecte de la Congregació per a la Doctrina de la Fe, amb el vist i plau de Joan Pau II, signava la instrucció «*Sobre la vida humana naixent i la dignitat de la procreació. Resposta a algunes qüestions d'actualitat*». Es presentà a tot el món el 10 de març.

Feia poques setmanes (el 27 de gener) que la Comissió Pontifícia «Justícia i Pau» havia publicat, a petició del Papa, el document «*Al servei de la comunitat humana: una consideració ètica del deute internacional*», signat pel Cardenal Etcheagaray.

Aquestes anotacions de calendari i de procedència dels documents són un aperitiu o un avís previ. Em cridà l'atenció el poc temps —massa pocs dies— que havien transcorregut entre els dos documents. Era impossible la difusió tranquil·la del document social. Tenc la sensació d'un joc, d'un silenciament interessat o d'un moure renou perquè un clau en tregui un altre. Poc temps per pair i difondre el pensament sobre el deute internacional. Endemés, es preveia l'impacte sorollós del segon document sobre «sexualitat» i afers de la seva òrbita. En aquest camp ens hi sentim implicats personalment tots, com a pecadors o condemnadors. El camp social o de justícia no ens implica, creim, en els mateixos nivells; aquí únicament som conservadors o progressistes. D'aquesta manera negam explosiu i revolusió moral —també teològic— als assumptes socials, per desgràcia.

«Justícia i Pau» fou responsable de l'organització de la pregària, dels líders religiosos del món, per a la Pau a Assís (1986) i es guanyà l'acusació de posar en perill el sentit correcte de la fe i de la pregària cristianes. Un toc d'atenció i una estirada d'orelles, entre d'altres, per part de la Congregació per a la Doctrina de la Fe. El Papa defensà la iniciativa, hi participà i la justificà posteriorment. Ara el document sobre bioètica d'aquesta Congregació entrebanca i posa sordina a l'altre sobre el deute internacional. Si no és així, així ho sembla. Ratzinger guanya.

L'aprovació i el manament per a la publicació per part del Papa, posats al document de la Congregació per a la Doctrina de la Fe, manifesten un pes d'autoritat més gran que la simple petició formulada respecte al document de la Comissió «Justícia i Pau». Congregació

El primer «nin proveta» mallorquí

i Comissió són entitats diferents, amb comeses diverses. Ho sé. Tanmateix, tan urgent és un crit ètic respecte a l'entrada en aquest món per la porta d'una procreació digna, com respecte a l'estatge en aquest món i la sortida d'aquest món per la sortida mortal d'uns pagaments injusts d'un deute, pel cap prim discutible sinó injust. ¿Es creu en la vida de bon de veres? ¿Es creu igualment en la dignitat dels encara no-nats i dels nats ja mig morts? En aquests terrenys els petits signes ens ajuden a creure en la veritat dels documents. Signes i signatures que comprometen. S'hi juga la credibilitat de la paraula de l'església.

...COM NOSALTRES PERDONAM ELS NOSTRES DEUTORS

La crisi internacional de solvència no és una simple història de bons i dolents. Els països industrialitzats han gravat les exportacions del Tercer Món, han augmentat els tipus d'interès, han comprat a baix preu les

matèries primes. Pitjor encara, al «pobre de solemnitat», al país se li ha sucat l'ànima. Els països del Tercer Món (on malviuen i moren tres quartes parts de la humanitat) deuen als països rics molts de milers de milions de dòlars. Se les deixa doblers perquè ens comprin mercaderies; d'aquesta manera se'ls té humiliats, esclavitzats, atrapats, com ocells en uns filats. I amb els anys més entrampats queden; i si es mouen, pitjor.

Certament, els països deutors —els seus governants moltes vegades no representatius—, han de reconèixer les seves responsabilitats: han guanyat comissions, han descurat les condicions del crèdit, han permès l'evasió de capitals, han malgastat sumptuàriament els préstecs... Tots ara hauran de pagar i més els més pobres. En pitjor condició es troben els països que ni veu internacional tenen per fer-se sentir.

Nosaltres (persones, pobles, països, governs, empreses), cristians en bona mesura, en som culpables. No ho són els terratrèmols, ni la sequera, ni la superpoblació. El seu deute és la corda al coll que posam nosaltres, botxins, mentre tranquil·lament resam el «pare-nostre»: *Perdonau-nos, com nosaltres perdonam!* No sols no perdonam, al contrari estrenyem l'argolla un punt més. Som uns dits forts —tenalles— al coll trenca-dís del colom. Estreta mortal? Molt pitjor, som mans de ferro que ofeguen països indefensos, sense la darrera estreta. Un calvari llarguíssim, sens fi. Una mort permanent sense morir del tot. El botxí «necessita» de la víctima per continuar exercint de botxí. La crueltat de l'animal «home» es mostra sense límits.

Que pagui qui pugui, diu el document, i quan i com pugui. Pot haver-hi exigències de pagament abusives. Si no és just cobrar, amb la fam i la mort dels pobres, no és tampoc lícit ni just pagar a aquest preu. S'ha de fer camí cap el perdó, parcial o total, dels deutes. S'han de reformar les institucions monetàries i financeres nacionals i mundials. Del contrari no ens en sortirem.

Fa molts de segles que Déu —coneixedor de l'home llop per a l'home— proclamava (cada 50 anys) aquest ban de jubileu: repartiu-vos les terres, alliberau els esclaus i esborrau els deutes, perquè jo (Déu) som l'amo de terres i riqueses i vosaltres un poble de germans. Perdonau-vos-ho tot, per poder ser germans de bon de veres. Jesús ens ho repetí. Però... hem oblidat de fer-ho: perdonar els deutes cada dissabte, cada 7 anys, cada 50 anys (any jubilar).

Els límits, ecològics i socials assenyalats per aquesta normativa, recorden a l'home que té l'usdefruit de les coses, no la propietat. Àdhuc el repòs de la terra, el respecte de les plantes, la limitació en l'occisió de bestiar, etc. configura una legislació que indica els límits més enllà dels quals l'home no pot anar. L'any sabàtic i l'any jubilar persegueixen, doncs, finalitats religioses, preocupacions socials i mesures ecològiques. Molt interessants.

Seria una bona evangelització, per exemple d'Amèrica Llatina ara que se remou allò del descobriment (i robatori): fer realitat el que resam: arrossegat i comprometre governs, multinacionals i banca a perdonar els països deutors. Aleshores podrem resar el pare-nostre: *Perdonau-nos, Senyor, com nosaltres perdonam...*

DIGNITAT DE LA PROCREACIÓ: CAMINS I META

Tocant a la instrucció sobre bioètica, la primera afirmació que cal fer és amplificar el necessari i urgent toc d'atenció sobre la prepotència de tècnics i científics, biòlegs i metges, que en comptes de posar ciència i tècnica al servei de l'home i dels valors de la vida i de la dignitat de l'home, posen aquest i aquests al servei de la mecànica científica i tècnica, invertint el lloc de les coses: el fi i el mitjà. Allò que és tècnicament possible no és, per aquesta raó sola, moralment admissible. Possible de fer no vol dir bo. A majors possibilitats tècniques o mèdiques ha de correspondre un major afinament valoratiu o moral. Aquest és el repte. La raó tècnica no és la darrera raó en la decisió moral. Molt manco, les raons d'explotació econòmica o comercial, per exemple.

A les pendents lleneguedisses, perilloses, hi escau un rètol d'atenció. No crec que ningú pugui fer-hi objecció a aquesta urgent preocupació, manifestada pel document. El camp, obert i ample, de l'enginyeria genètica exigeix un crit d'alarma.

Ara bé, no sembla que la instrucció esmentada encerti ni l'estil ni el fons de l'argumentació. Els conceptes: d'ànima i cos, de naturalesa divinitzada amb lleis sagrades, immutables, de l'acte sexual (cada un) de la parella en matrimoni, complidor exacte i material del sentit unitiu i procreatiu..., i altres idees, no sintonitzen fàcilment amb la cultura actual. I les paraules han de poder ser rebudes per l'home d'avui. No dic acceptades perquè siguin agradables. Dic «rebudes», cosa que no sempre es dona per culpa de l'hedonisme o comoditat del receptor, sinó per manca de sintonia i d'encert en aquell qui elabora dites paraules.

Avui, és vere, que necessitam retrobar una moral més «ecològica», més sana, més natural; però això no nega que l'home sigui senyor de la natura, a fi i efecte de posar-la al servei de l'home. No som despotes de la natura, ni tampoc en som esclaus; som senyors lliures de la naturalesa. La presentació argumentativa quasi totalment en negatiu (no, no, no), no afavoreix el diàleg comprensiu dels problemes analitzats. Tal volta, com succeí respecte a la teologia de l'alliberament, passats uns anys la Congregació elaborarà un segon document on posarà en relleu els aspectes positius i «positivitzables» de tota la qüestió.

Els «avanços» de l'enginyeria genètica, aplicada a diferents processos i casos («fisió gemelar», clonació, bancs de semen, fivet heteròloga, inseminació post mortem, maternitat substitutòria, etc.) crec que ben bé urgeixen un «recés», perquè la reflexió ètica i social tengui cabuda i es puguin reorientar o frenar camins cap enlloc o cap a la degradació humana. I està bé el record del lloc central del fill com a persona procreada, de l'amor de persones com a clima imprescindible per a la fecunditat humana, de l'eugenèsia ben entesa, etc. I està bé que els governs i les legislacions pensin, arbitrin i dictin normatives davant la ja important problemàtica jurídica i social.

Amb tot, la maternitat i la paternitat finalitzada en el fill, és clar, poden cercar-se també en i per les possi-

Déu és Déu de vius i no de morts

per Teodor Suau i Puig

Una aproximació a l'ús que avui es fa del concepte «vida» mostra tot d'una un doble sentit d'aquest mot: un sentit biològic, segons el qual la «vida» designa tot allò que té dins ell la causa del propi moviment, segons la coneguda definició d'Aristòtil. Així diríem que «vida» és l'exercici de les constants vitals. Des d'aquesta perspectiva, la mort constitueix el seu punt final.

I un sentit existencial, d'acord amb el qual «vida» vol dir el pas del temps a l'existència, el procés de realització de l'essència de la humanitat. Té un sentit específicament personalitzat i es refereix sobretot a la vida humana.

Sant Tomàs ens diu que l'essència de tot ser rau en la seva intencionalitat de continuar essent, de continuar en l'existència. D'aquí que defineixi els sers animats com a desig de viure.

Més modernament, H. Bergson ha tematitzat aquesta dimensió essencial del ser i ha pogut parlar de «l'élan vital» com a constitutiu de la naturalesa dels sers vivents. La persona és un desig intens de vida.

La reflexió d'aquests dos pensadors, molt posteriors a la producció de la Bíblia però, certament influïts per ella, recull els dos aspectes, el biològic i l'existencial. Però ens serveixen de punt de referència per mostrar la preocupació del pensament humà per no reduir la reflexió sobre el tema de la vida a un dels dos aspectes, cosa que avui sembla convenient recordar.

La Bíblia, evidentment, conté en el seu discurs, els dos significats, biològic i existencial. Basta analitzar el vocabulari que fa referència al tema per veure (Vegeu J. B. Bauer: *Diccionari de Teologia Bíblica*; E. Von Rad. — *Teologia del A. T.*, vol I. Sigueme) però sobretot s'interessa pel sentit existencial.

Convé tenir molt en compte això ja des del principi per tal d'evitar confusions. La Bíblia no és un llibre que es proposi aclarir problemes dels que avui anomenam científics (per ex.: el moment en què comença la vida; la constitució de les cèl·lules que són la base de la vida, etc.). En aquest sentit, la Bíblia és testimoni de l'estat dels problemes i de les respostes de la ciència del temps en què fou escrita. És hereva i expressió de la situació cultural de l'època. No és correcte, per tant, cercar-hi respostes als problemes científics i tecnològics actuals en aquest sentit. Per exemple: els homes que escrivien la Bíblia pensaven que la sang era el lloc de la vida humana i que l'aire que surt del nas era la causa de la vida, segons una antropologia molt concreta. (G. Pidoux, *L'homme dans l'A. T.*. *Cahiers théologiques* 32 [1953]).

És sobretot el sentit existencial de «vida» que

preocupa el pensament bíblic: com convertir l'existència en vida, podríem dir que és el tema que interessa i al qual vol donar resposta la Sgda. Escriitura. Amb una precisió important: el sentit existencial de la vida serveix sempre d'horitzó últim al sentit purament biològic i a qualsevol pregunta sobre la vida. És a dir: la vida biològica troba el seu sentit en la vida entesa com a realitat existencial, sobretot quan es refereix a la vida humana.

Podem dir, doncs: la Bíblia és una proposta de sentit per tal de fer possible el pas del nivell purament biològic al nivell humà. La pura existència biològica haurà d'estar al servei del sentit humà de la vida. I no al revés. Convindrà no perdre de vista aquest horitzó a l'hora de treure les nostres conclusions.

EL CONTINGUT DE LA CATEGORIA «VIDA» EN L'ANTIC TESTAMENT

L'anàlisi dels continguts que configuren la categoria que en les nostres llengües s'expressa amb la paraula «vida» i dels camps semàntics que engendra en el vocabulari de l'A.T. (Vegeu W. Pannenberg: *Was ist der Mensch?*, Herder 1962; H. W. Wolff. — *Antropologia del A. T.* Salamanca 1975) ens permet arribar a aquesta afirmació: «vida» per a l'A.T. és el resultat de la interrelació d'un conjunt d'elements estructurals (econòmics, polítics, culturals, ideològics) i personals (raó, llibertat, amor) que defineixen la felicitat de l'home i del col·lectiu, el poble. Es pot establir un paral·lisme entre el concepte modern de felicitat i el de vida en l'A.T. (1).

La vida és el resultat d'unes condicions objectives que fan possible una situació de felicitat: solidaritat, justícia, pau, llibertat, fraternitat... (Cfr. Deuteronomi, *passim*).

És comprensible que, des d'aquesta perspectiva, es faci l'affirmació que Yahveh-Déu és la «vida» del poble i de l'individu. En tant en quant, Yahveh-Déu és el creador (el qui senyala l'origen, el «des d'on», el que permet a cada ser conèixer el que pot ésser i està cridat a esdevenir) i el *sentit de la història* (el que senyala «cap-a-on», el futur i la meta vers on caminar i arribar a ésser el que es pot ésser). La vida queda definida així com l'esforç, en un temps i un espai sempre concrets, d'anar realitzant la pròpia estructura-naturalesa, cosa que coincideix amb el Projecte salvador de Déu. Fer

(1) Així ho mostra la reflexió recollida al llibre dels Salmos, unint quasi inseparablement vida i felicitat. Cfr.: Salm 1,1; 15, 2.10.11; 22; 24; 118; 138... També es troba de manera insistent en la literatura sapiencial Job. 12, 7-10; Eclit. 3, 12-15; Pr. 3, 1-2; Eclit., 12 i en els escrits dels profetes, per ex.: Is. 41, 8-16; 42, 1-7; 53, 1-12; Jer. 30, 2-31, 6).

que les coses siguin el que han d'esser; realitzar la pròpia humanitat tenint com a punt de referència el Pla de Déu és el que converteix l'existència en vida. Déu és la vida perquè és aquella realitat misteriosa que fa possible aquest procés humanitzador: vitalitzador.

JESÚS, VIDA DELS QUI CREUEN EN ELL

Aquest podria ésser el resum de la reflexió de les primitives comunitats cristianes entorn del tema de la vida: Jesús de Natzaret, per la seva mort i resurrecció, és la vida dels homes.

A partir de la lectura cristiana de l'A.T., es concentren en Jesús tots aquells trets que la tradició bíblica atribuïa a Yahveh-Déu. Amb una novetat: en Jesús es realitza de manera definitiva, total, allò que en el VT són intuïcions i promeses. També, com Yahveh-Déu, Jesús és la font de la vida, fonament de tota vida. I expressió del seu sentit. Aquest pensament es veu sintetitzat en la coneguda expressió «Jo som el camí, la veritat i la vida» (Jn. 14,6). És a dir: Jesús, per als cristians, és la mediació, és el punt de referència del que és real o no i, conseqüentment, és el sentit de l'existència humana. Per què? Perquè Jesús, amb la seva vida entre els homes fa dues coses: mostra el sentit últim de les coses. I verifica la possibilitat d'una existència concreta centrada en l'amor sense límits. D'aquesta manera, en el seguiment (fer meves l'opció de Jesús i les seves actituds) l'home esdevé plenament humà: un home nou. És a dir: un home viu en plenitud, capaç fins i tot de superar amb la vida l'escàndol de la mort.

Els escrits del NT són l'esforç de treure les conseqüències d'aquesta possibilitat de vida i d'humanitat que en Jesús és posada a l'abast de la mà dels homes.

L'evangeli de Joan en fa un dels seus temes centrals. La reflexió d'aquest autor de finals del s. I se centra en la categoria de «vida eterna». En contra del que se sol pensar correntment, no es tracta d'aquella vida que començaria després de la mort, sinó de la praxi que neix a partir del moment en què algú fa una opció pel Déu de Jesús, el Pare. La mort física, des d'aquesta perspectiva, no és més que un accident sense importància, valga l'expressió: on es juga tot és en la decisió de l'home. És aquesta decisió el que converteix en «vida» o en «mort» els anys de l'existència humana. Per això, «vida eterna» no s'oposa a «vida mortal». Si no a la «vida falsa, errada». Hi ha per a l'home dues possibilitats: fer de la seva existència una vida autèntica plena, realitzada: feliç. Llavors es troba en possessió de la vida eterna. O bé, deixar, passar els dies, tudantlos, emprant-los per fer el mal. Aleshores, la seva existència no és una vida: és una autèntica mort. Es comprèn fàcilment que per a l'autor de l'evangeli de Joan, la vida eterna és un do: una gràcia i una sort. El do i la gràcia que neixen de la relació de l'home amb Déu. És lògic també que la vida després de la mort sigui considerada com la conseqüència lògica de la qualitat de vida d'abans de la mort.

En les cartes de Pau trobam el tema de la vida un poc present pertot. Especialment en aquells textos on es fa més referència a les situacions reals i concretes que es creen pels cristians en la seva lluita quotidiana.

Els criteris de Pau es troben en la línia que acabam de dir: Jesús poseix el sentit de la vida (Rm. 6, 3; Col. 3, 3; 2Cor. 6, 16; Ef. 4, 18) perquè ens ha fet tastar l'amor del Pare (Rm. 8, 21-25). Per això, «la mort és engolida per la vida» (2Cor. 4, 10; 1Cor. 15, 54) i l'home es veu immers en una nova realitat que el fa plenament feliç (1Cor. 15, 1-10). Pau a partir d'aquest nucli, presenta una reflexió rica sobre el tema de la mort i de la resurrecció de la humanitat que mostra les conseqüències últimes del pensament que neix de la Creu.

Finalment, el Llibre de l'Apocalipsi, escrit en època de dura persecució i, per tant, sensibilitzat a l'horitzó del sofriment i de la mort, aporta també una cosa interessant. Per l'autor de l'Apocalipsi hi ha una «mort primera» que consisteix en el tancar-se al futur de Déu, rebutjant l'amor com absolut. I una «mort segona» que és la mort biològica. De tal manera, però, que pels que s'obren a la paraula de Déu aquesta mort segona no els afectarà per res (Ap. 18, 20). Una manera més de ressaltar que la veritat de la vida de l'home es juga en aquest món, en aquesta història. Que la seva felicitat no pot dependre únicament del cel. I que es juga a través de les opcions. És pel gruix de vida que serà l'home jutjat.

Podem, doncs, sintetitzar el pensament del NT sobre la vida:

—El projecte de Déu és, precisament, donar als homes la possibilitat real d'una vida en plenitud, feliç, humana. És això el que s'anomena «salvació» i constitueix l'objectiu final de la creació (Jn. 1, 1ss).

—Aquesta possibilitat de vida feliç es troba en Jesús, Mort i Ressuscitat.

—El contingut de la vida feliç és l'amor: fer de l'amor sense límits, tal com ens l'ha ensenyat Jesús, l'objectiu de la pròpia opció i del projecte de transformació de la realitat.

—Tota realitat hostil a la vida que faci infeliç l'existència humana s'haurà de llegir des de la lògica de l'amor sense límits tal com apareix en la Creu i en la Resurrecció de Jesús.

—La vida és, per tant, qualque cosa més que el pur existir. És la realització de les potencialitats humanes i, en conseqüència, de les condicions objectives que la fan possible. El Regne de Déu és el Regne de la Vida. I lluitar pel Regne serà lluitar per la Vida.

CONCLUSIONS

D'acord amb el que ja hem dit al començament, caldrà tenir en compte que la Bíblia no ofereix respostes concretes ni solucions-recepta pels problemes als quals es veu enfrontada la humanitat acutal. Sí, però, presenta un horitzó últim per tal que tota qüestió que afecta la humanitat de l'home s'hi pugui confrontar. La Bíblia senyala la direcció de la resposta i els límits a partir dels quals una resposta pot acabar per girar-se contra els que fan la pregunta.

Aquest horitzó pot ésser sintetitzat així:

—La vida no pot ésser mai un concepte que re-dueixi el seu significat a qualque cosa purament biològica. És, més bé, un conjunt de relacions que donen

Lluc per Mallorca

per Gaspar Alemany

Un dia qualsevol de la setmana, a les onze del matí, les campanes del santuari comencen a repicar. És l'hora de la salve. Els blavets es vesteixen la sotana i el roquet i sota la direcció del Pare Palou canten a la Mare de Déu. És també devers aquesta hora que solen arribar grups de persones que visiten el santuari. Molts són turistes europeus, però enguany visiten Lluc nombrosos i diversos grups de la tercera edat d'arreu d'Espanya; dins el programa d'esplai que tenen previst, hi inclouen la visita a aquest santuari. Hom ha pogut comprovar que en el petit pas pel cambril de la Mare de Déu, en l'assistència a la Salve aquests grups guardaran com a bons records els moments viscuts a Lluc. Són records vivencials que no es compren.

També sovintegen les pujades d'escolars mallorquins. Són molts els qui, havent passat un o dos dies al camp d'aprenentatge de Binifaldó, passen pel santuari; aquí hi troben els museus per poder fer créixer els seus coneixements; especialment el museu de ciències naturals esdevé un bon instrument per a l'estudi. D'entre aquests grups, n'hi ha que entren a l'església per saludar la Mare de Déu.

Els caps de setmana són dedicats al lleure per molts de mallorquins que trien Lluc per descansar i aprofitar aquestes muntanyes per fer esport o simplement passejar. Les pluges i les nevades han esdevingut aquest hivern protagonistes d'aquesta serra. L'embassament del Gorg Blau i Cúber en són testimonis.

LLUC EN ESTAT PERMANENT D'OBRES

Aquest gran casal ha de menester sempre ser remodelat, reparat, això fa que vagin canviant de fesomia els vells edificis que conformen el santuari. Ha quedat pràcticament enllestit l'edifici de «ca ses monges» i «café de sa plaça». La reparació de la teulada i de la façana embelleixen ara la plaça dels pelegrins.

Diversos projectes esperen el torn de llur realització. La pavimentació de pedra de la «plaça del lledoner», els parcs infantils, el camí dels misteris... i altres obres necessàries. El santuari ha d'afrontar les obres públiques que li pertoquen per poder oferir un servei adequat als qui ens visiten.

L'ESCOLANIA

A més del temps dedicat a la música i a l'estudi, els blavets també fan festa i bulla. Així doncs, s'ha celebrat al pati i rodalies una desfilada on la rivalitat dels disfressats posava color a un capvespre de carnaval. Més tard, una torrada al voltant del fogueró cloqué la festa.

Tot i que els blavets viuen entre aquestes muntanyes, necessiten també conèixer-les. Per poder fer realitat això, es va organitzar per Sant Josep un dia d'excursió. Els més petits passaren el dia a Binifaldó, al camp d'aprenentatge. El grup de sisè va fer camí pel

bosc fins a l'alzina dels set cimals, i s'aturà a Escorca per dinar. Els més grans es dividiren entre Alcanella, els de setè, i el Gorg Blau, els de vuitè. Un bon sol acompanyà aquesta diada.

Els cants propis de setmana santa són ara assajats pels blavets. Un concert a la vila de Petra, i sobretot el servei a la basílica són la tasca d'aquest temps.

REMOR D'ELECCIONS

El municipi d'Escorca amb els seus habitants prepara les properes eleccions municipals. El nombre d'electors no arriba als dos-cents, però corren veus que existeix un interès molt de darrera hora per tenir un cens ben al dia. Els distints corrents polítics es mouen per tal de captar possibles votants. La sortida d'aquesta cursa per assolir la batlia està donada, qui hi arribarà primer?

GASPAR ALEMANY

(Ve de la pàgina anterior)

com a resultat una existència feliç en un món concret. Malgrat les limitacions i la negativitat. Afirma la Bíblia que tota vida és sagrada, indicant amb aquestes paraules que la finalitat de l'home damunt la terra és viure en plenitud. Anar contra la vida és anar contra l'home i contra Déu que l'ha creat perquè visqui per sempre.

—El missatge de la Bíblia posa l'accent en la qualitat de l'existir més que en el pur aspecte primari. No basta fer venir gent al món o animar les persones a la procreació. S'haurà de posar el mateix interès a fer desaparèixer totes aquelles causes (econòmiques, polític-socials i culturals) que fan de la vida una caricatura del que Déu vol.

—Estimar la vida, lluitar per la vida, és lluitar positivament i, a ser possible, eficaçment, per crear les condicions de possibilitat de la felicitat humana. Qualsevol altra cosa, fins i tot una accentuació exclusiva de la vida posterior a la mort en detriment de l'actual, no respecta el contingut del missatge bíblic.

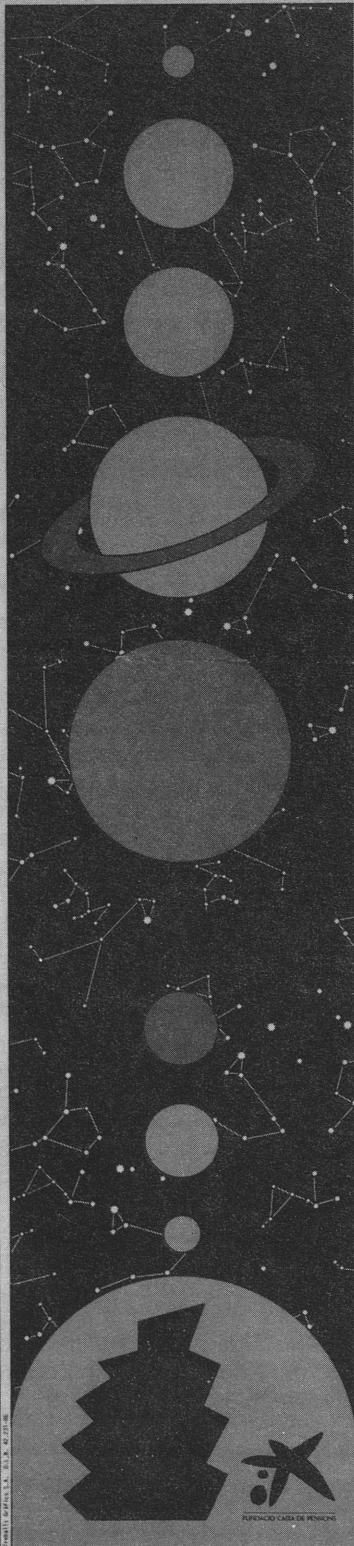
—La Bíblia considera que la vida és el procés que fa del pur existir una praxi de la felicitat. Per això, afirma que el contingut de la vida és l'opció per l'Amor sense límits, com absolut. D'aquesta realitat, que els homes hem conegut per mitjà de Jesús mort i ressuscitat, se'n desprèn tota la teorització del Nou Testament. Podríem dir que viure és estimar tal com estima Déu Pare.

—Finalment, totes aquelles qüestions que fan referència a la vida, per tenir un sentit plenament cristià, hauran de néixer d'aquestes afirmacions i desembarcar-hi.

TEODOR SUAUI I PUIG

EL PLANETARI VIATGER

"la Caixa" a les escoles

El Planetari Viatger

Dins la desena campanya del conegut Programa «**la Caixa**» a les escoles que l'Obra Social de la Caixa de Pensions ve oferint a totes les escoles de les Balears, es presenta un original recurs educatiu: el **PLANETARI VIATGER**.

Es tracta d'un planetari inflable i portàtil que permet la divulgació del coneixement del cel i dels estels més notables.

Aquest planetari té un aspecte general que recorda molt a un iglú. Construït tot ell amb material plàstic, es manté en la forma adequada gràcies a l'acció d'un ventilador que insufla aire contínuament en el seu interior. Consta d'una cúpula de tres metres de diàmetre, accessible a través d'un túnel d'entrada en forma de conducte tubular. El «cor» de l'original planetari està constituït per un aparell de projecció japonès, que permet reproduir amb fidelitat els 500 estels més brillants que es poden veure des dels dos hemisferis de la terra. Aquest aparell de projecció és d'una enginyosa simplicitat. La seva estructura es basa en dues esferes foradades, a l'interior de les quals hi ha una bombeta. N'hi ha dues, d'esferes, una per cada hemisferi. Un petit motor fa «girar el cel», simulant el moviment de rotació de la terra. Així, en vuit minuts, es pot gaudir de tota variació de l'aspecte de la volta celeste corresponent a un dia.

L'astronomia és una ciència que no s'inclou en els programes d'educació primària, perquè es considera que ofereix excessives dificultats als alumnes més petits. Ara, amb el **PLANETARI VIATGER**, els nins poden tocar les estrelles sobre la cúpula, adonant-se del seu movi-

ment. Poden reconèixer algunes de les constel·lacions i l'estrella Polar i seguir el moviment del Sol sobre l'eclíptica. Fins i tot poden escoltar algun conte mitològic relacionat amb el tema de l'activitat.

D'altra banda, aquesta sessió que s'adreça especialment als alumnes de 1er a 6è d'E.G.B. i que es durà a terme de l'11 al 31 de maig a l'Escola Universitària del Professorat d'E.G.B., es complementa amb una exposició de fotografia espacial i uns vídeos didàctics.

S'ofereix també una guia didàctica per als mestres, per tal de facilitar-los la programació d'una sèrie d'activitats complementàries amb els nins, relacionades amb els temes tractats.

Paral·lelament al Planetari Viatger, **«la Caixa» a les escoles** ofereix un Seminari titulat MIREM EL CEL que va dirigit als mestres d'E.G.B., per tal d'ampliar els seus coneixements sobre l'astronomia i poder potenciar i omplir de contingut la curiositat dels infants.

Els temes tractats al llarg d'aquest seminari, d'una durada de tres sessions i previst per un grup màxim de trenta assistents, seran els següents:

- Moviment global del cel.
- Mesura de l'alçada del Sol amb el gnomon.
- Explicació de les fases de la Lluna.
- Representació a escala del Sistema Solar.
- Mesura de distàncies astronòmiques.
- Utilització del planetari. Reconeixement de constel·lacions i aliniacions més notables.
- Possibilitat d'observació telescòpica.

Les escoles interessades a visitar el Planetari Viatger i els mestres que vulguin inscriure's al Seminari, caldrà que es posin en contacte directament amb l'**Obra Social de «la Caixa»**.

EL PLANETARI VIATGER

"la Caixa" a les escoles

FUNDACIÓ LA CAIXA DE PENYIS

Al n.º 736, pàg. 26, vàrem publicar el poema de Jorge de Lima «Aqueixa Negra Fuló», traduït per Josep M. Llompart, però, per una errada, el poema no aparegué complet. Esmenam aquest error, donant aquí el text complet de la poesia, mentre demanam excuses al traductor i als lectors.

AQUEIXA NEGRA FULÓ

Doncs diuen que al sucrerar
d'un meu avi va arribar
(era al temps de la picor)
una negra bonicoia
que es deia Negra Fuló.

Aqueixa Negra Fuló!
Aqueixa Negra Fuló!

Oh Fuló! Oh Fuló!
(La Senyora així parlà)
El meu llit has de compondre
m'has de pentinar els cabells
vine que m'has d'ajudar
a despullar-me, Fuló!

Aqueixa Negra Fuló!

Ai la negreta Fuló!
es va quedar de cambra
per curar de la Senyora
i planxar pel al Senyor!

Aqueixa Negra Fuló!
Aqueixa Negra Fuló!

Oh Fuló! Oh Fuló!
(La Senyora així parlà)
Vine a ajudar-me, oh Fuló,
el meu cos has de ventar
que estic suada, Fuló!
Vine i grata'm la coïtja,
vine i espluga'm de polla,
vine'm a gronxar l'hamaca,
vine a contar-me rondalles,
que tenc molta son, Fuló!

Aqueixa Negra Fuló!

«Això era princesa
que vivia en un castell
i que tenia un vestit
amb els peixos de la mar.
Entrà en la pota d'un ànec
per la d'un pollet sortí.
El Senyor Rei va manar
que us en contàs fins a cinc».

Aqueixa Negra Fuló!
Aqueixa Negra Fuló!

Oh Fuló! Oh Fuló!
Vés i colga dins el llit

aquests infantons, Fuló!
«La mare em va pentinar
la madrastra em va enterrar
per les figues coll de dama
que picava el sabià».

Aqueixa Negra Fuló!
Aqueixa Negra Fuló!

Oh Fuló! Oh Fuló!
(La Senyora així parlà
cridant la Negra Fuló).
On és el flascó d'aromes
que el teu Senyor m'envià?
Ah! Ets tu que me'l vas robar!
Ah! Ets tu que me'l vas robar!

El Senyor la va anar a veure
amb una verga de bou.
La negra es tragué la roba.
El Senyor va dir: Fuló!
(La vista li tornà fosca
més que la Negra Fuló).

Aqueixa Negra Fuló!
Aqueixa Negra Fuló!

Oh Fuló! Oh Fuló!
I el meu mocador de randa?
On són percinta i fermall?
On és aquella unça d'or
que el teu Senyor m'envià?
Ah! Ets tu que m'ho vas robar.
Ah! Ets tu que m'ho vas robar.

Aqueixa Negra Fuló!
Aqueixa Negra Fuló!

El Senyor va anar a assotar
tot sol la Negra Fuló.
La Negra es treia la falda,
després es treia el gipó,
i de dins tota nueta
saltà la Negra Fuló.

Aqueixa Negra Fuló!
Aqueixa Negra Fuló!

Oh Fuló! Oh Fuló!
A on és el teu Senyor
que el Bon Jesús m'envià?
Ah! ¿Ets tu que me'l vas robar,
vas ser tu, Negra Fuló?

Aqueixa Negra Fuló!

(Ve de la pàgina 26)

bilitats tècniques actuals. Amb seny, d'acord. La inseminació artificial homòloga (entre esposos) i àdhuc la fecundació artificial in vitro havia aconseguit uns nivells alts d'acceptació pacífica entre els moralistes. El document sembla retrobar la bena de les minúcies morals sexuals-genitals-masturbatòries per empassolar-se els greus pecats socials o genètics de pobles que moren de fam, de malaltia (Mt. 7,1-5). Els mateixos dies i a les mateixes planes dels diaris prenien relleu Marcinkus i els doblers del Vaticà.

CODA FINAL

La instrucció de la Congregació romana requereix ésser escoltada per la qüestió tractada, per alguna argumentació aportada, per la finalitat de defensa de la vida i de la dignitat de la procreació...; necessita trobar-nos atents, però a la vegada adults per aportar-hi raons, culturalment més acceptables tal volta; urgeix

formar-nos una consciència personal per tal de prendre posició i decisió nostres.

Un final o coda que ben bé podria figurar com a paraula prèvia. És vere que ens agrada als capellans (per-toca! creim i deim) dir-hi la nostra paraula, posar-hi la nostra cullerada de seny —vaja!— i de llei. Això ens hauria de fer més humils i oberts.

Amb ironia, no mancada de veritat, es queixen els seglars de moltes coses en parlen el Papa, els bisbes o els capellans, quan ells en saben «la prima». Tant de bo, la reflexió moral doni més lloc i més espai als laics —en aquest cas, homes i dones, metges, biòlegs, genetistes, científics, etc.— puix són els més apropats a «les coses» i a Déu, des de l'honradesa de l'estudi i des del seny de la responsabilitat enfront de la fecunditat, de la procreació, del futur.

Dos documents, reptes d'un futur ja present, per a la defensa de la procreació digna (bioètica), i per a la defensa de les vides ja procreades (deute internacional).

BARTOMEU BENNÀSSAR

LLUC

Bolletí

de

subscripció

NOM

DIRECCIÓ

POBLACIÓ

es fa subscriptor de la revista **LLUC** per l'any 1987. Pagarà l'import (1.300 ptes.) (estranger 1.500 ptes.) per 6 números

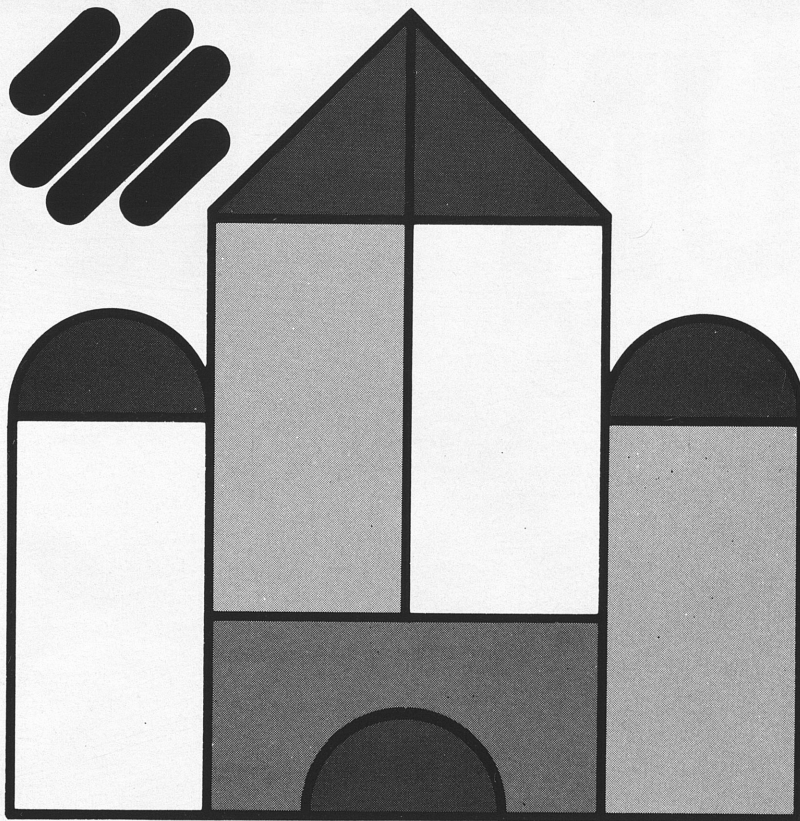
.....enviant un gir postal o taló bancari barrat

.....per un rebut domiciliat a Banc o Caixa

Marcau amb una X la forma de pagament que us interessi.

Retallau i enviau aquest bolletí de subscripció a **LLUC, apartat de correus 619, 07080 Palma de Mallorca**, i rebreu puntualment al vostre domicili la nostra publicació bimestral.

**Visqui en propietat
a preu de lloguer.**

**VIURE EN
PROPIETAT**
PRÉSTEC HABITATGE

BANCA CATALANA

BANC INDUSTRIAL DE CATALUNYA
BANC INDUSTRIAL DEL MEDITERRANI
BANC DE BARCELONA

JUST AMB UN DIT

COBRAU, INGRESSAU, CONEIXEU EL SALDO
I L'EXTRACTE DE COMPTES

*Just amb un dit, utilitzant la Tarjeta «SA NOSTRA»
i els nostres Caixers Automàtics,
disposau dels vostres doblers,
realitzau ingressos, consultau el saldo
i obteniu un extracte del vostre compte,
en un instant i còmodament.*

CAIXA DE BALEARS
"SA NOSTRA"